

ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՆԷՆ

Ռուսաստանի Վարկանիշը Կը Շարունակէ Տուժել՝ Հայաստանի Հասարակութեան Սօս

Հանրապետական Միջազգային Հիմնարկը հրատարակած է իր հետազոտական հանրային կարծիքի ուսումնասիրութիւնը, ուր ի յայտ կու գայ թէ Ռուսաստան կը շարունակէ կորսնցնել Հայաստանի ժողովուրդի համակրանքը՝ դաշնակից այդ երկրին նկատմամբ:

Նախքան Ռուսաստանի մասին անդրադառնալը յայտնենք, որ հարցախոյզը ցոյց կու տայ նաեւ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի վարկանիշի անկումը: Ըստ ուսումնասիրութեան՝ ներկայ դրութեամբ Հայաստանի բնակչութեան միայն 17 տոկոսը կը վստահի վարչապետին, անոր կը յաջորդեն արտաքին գործոց նախարար Արարատ Միրզոյեանը (5%) եւ Հանրապետութիւն կուսակցութեան ղեկավար Արամ Սարգսեանը (4%): Ըստ հարցախոյզի տուեալներուն՝ ընդդիմութեան առաջնորդ Ռոպերտ Քոչարեանի վարկանիշը միայն 2 տոկոս է: Ժողովուրդի 60 տոկոսը յայտնած է թէ՛ ոչ մէկուն չի վստահիր:

Ինչ կը վերաբերի այն հարցին թէ, եթէ ընտրութիւնները կայանան այս Կիրակի որո՞ւն ծայր կու տայիք, մասնակիցներու 20 տոկոսը յայտնած է թէ կը քուէարկէր իշխող կուսակցութեան ի նպաստ: Նախկին իշխանութիւնները ներկայացնող ուժերուն ի նպաստ արտայայտուած են ընտրողներու մօտ 5 տոկոսը:

Ուսումնասիրութեան ամենէն դրական կողմը այն է թէ ժողովուրդի մեծամասնութիւնը լաւատես է երկրի ապագայի նկատմամբ, նաեւ կ'աջակցի կառավարութեան առած քայլերուն՝ Արցախէն տեղահանուածներուն օժանդակելու առումով:

Վերադառնալով Ռուսաստանին, Հայաստանի ժողովուրդի 66 տոկոսը ոչ դրական գնահատած է այդ երկրին հետ յարաբերութիւնները: Տարի մը առաջ նոյն կարծիքը յայտնած էր ժողովուրդի միայն 49 տոկոսը: Իսկ Հայաստանի սպառնացող ամենէն մեծ վտանգը կազմող երկիրներու շարքին Ռուսաստան դասուած է երրորդը՝ Ատրպէյճանէն եւ Թուրքիայէն յետոյ: Վերջին տարիներուն Ռուսաստանի նկատմամբ տրամադրութիւններու այս կտրուկ փոփոխութիւնը պէտք է վերագրել Մոսկուայի քաղաքական վերնախաւի

Հնդկաստանը Օդային Միջանցք Կը Բանայ Ռազմական Բեռներ Փոխադրելու Համար Հայաստան

Հնդկաստանը դէպի Հայաստան օդային միջանցք կը բանայ ռազմավարական նշանակութեան արտահանումներու համար: Այս մասին գրած է պաշտպանական ոլորտը լուսաբանող հնդկական հարթակներէն մէկը՝ IADN-ը, ու յաւելած՝ երկու մեծ ընկերութիւն համատեղ աշխատանքային խումբ հիմնած են, ինչ որ պիտի ամրապնդէ երկիրներուն միջեւ լոճիսթիքը:

Ընկերութիւններէն մէկը՝ Container Corporation of India-ն, մեծ բեռնափոխադրող է. միւսը՝ HAL-ը, օդազնացութեան ու պաշտպանութեան ոլորտին մէջ մասնագիտացած է, երկուքին բաժնեմասերն ալ պետութեան կը պատկանին:

CONCOR-ը նախօրէին X-ի պաշտօնական էջով շնորհակտութեամբ է համատեղ խումբը դէպի Հայաստան իրականացուած առաջին թռիչքին համար՝ զայն Հնդկաստանի համար նշանակալի քայլ որակելով: Ռազմավարական նշանակութեան բեռ տեղափոխած են Հայաստան, թէ յստակ ինչ, մանրամասնութիւններ չեն յայտնէր:

Հրապարակուած լուսանկարին մէջ կ'երեւի՝ թռիչքը ռուսական օդային ընկերութիւններէն մէկուն բեռնափոխադրող ինքնաթիռով իրականացուած է: «Հետք»-ը

թռիչքներու առցանց ռատարով գտած է՝ ինքնաթիռը իրանի օդային տարածքով հասած է Երեւան, վերջին 7 օրերուն երկու թռիչք իրականացուած է:

Անցեալ շաբաթ պաշտպանութեան նախարար Սուրէն Պապիկեանը Թեհրան կը գտնուէր, հանդիպեցաւ ե՛ւ իր իրանցի գործընկերոջը, ե՛ւ զինուած ուժերու շտաբի պետին, ե՛ւ նախագահին: Երեւանը հաղորդեց, որ պայմանաւորուածութիւններ ձեռք բերած են, բայց փակագիծեր չբացաւ: Պարզ չէ նաեւ՝ արդեօք իրանի հետ քննարկուած է ցամաքային փոխադրում-

ներու հարցը, ու ինչպէ՞ս Թեհրանի մէջ արձագանգած են:

Հնդկաստանը Հայաստանին զէնք վաճառող հիմնական երկիրներէն դարձած է. վերջին տարիներուն հաղորդուած է շարժական ռատարներու, հրթիռային կայաններու, հրետանային համակարգերու եւ այլ զէնքերու վաճառքի մասին: Լէոնիտ Ներսիսեանը կ'ընդգծէ՝ այս համագործակցութիւնը կրնայ երկար տեւել:

«Հնդկաստանը այսօր արտադրում է արդէն համարեա ամէն ինչ,

Հայաստանի Առաջին Ալիքը Մասնաճիւղ Պիտի Ունենայ Ամերիկայի Տարածքին

Հայաստանի Առաջին Ալիքի մեկնարկը յայտարարող հանդիսութեան ընթացքին ելոյթ կ'ունենայ Հանրային Դեռուստատեսութեան տնօրէն՝ Յովհաննէս Մովսէսեանը

Երկուշաբթի, Մարտ 11-ի երեկոյեան իրանահայ Միութեան Կլէնտոնի կեդրոնէն ներս տեղի ունեցաւ Հայաստանի Հանրային Հեռատեսիլի առաջին ալիքի Ամերիկայի մասնաճիւղի մեկնարկը յայտարարող հանդիսութիւնը:

Համայնքային կազմակերպութիւններու եւ անհատ անձնաւորութիւններու ներկայութեան կայացած հանդիսութեան ընթացքին

յայտարարուեցաւ որ, հաղորդումները պիտի սկսին Ապրիլի 1-ին եւ պիտի ընդգրկեն ե՛ւ Հայաստանի մէջ սփռուող հաղորդումները եւ տեղական պատրաստութեան յայտագիրներ:

Հանդիսութեան ընթացքին իր ունեցած ելոյթի ընթացքին Հանրային Հեռուստատեսութեան տնօ-

Ըստ Փաշինեանի՝ Արտաքին Ուժերը Նպատակ Ունէին ԼՂ-էն Հայերը Բերել Եւ Իշխանափոխութիւն Ընել

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան պարզաբանեց, թէ ինչու 2023 թուականին Լեռնային Ղարաբաղի դէմ ատրպէյճանական յարձակման ժամանակ յայտարարած է, որ այդ պահին Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքացիական բնակչութեան ուղիղ սպառնալիք չկայ: Մամուլի ասուլիսի ժամանակ վարչապետը նշեց, որ ինքը այդ յայտարարութիւնը քննարկած է, որ Լեռնային Ղարաբաղի հայերուն Լեռնային Ղարաբաղի մէջ մնալու հնարաւորութիւն ստեղծուի:

«Ես տեսնում էի, որ ամէն ինչ արւում է, որպէսզի Լեռնային Ղարաբաղի հայերը դուրս գան ըստ անուշ: Եւ իմ ուղերձն այն էր, որ պէտք չի ըստ անուշ դուրս գալու մասին մտածել, որովհետեւ դուրս գալու բնագիծը միշտ էլ կայ՝ այսօր, վաղը: Եւ այդ պահին ռազմական գործողութիւնները դադարեցուած են եղել, ինչը չի նշանակում, որ մենք քաղաքական գնահատականը փոխել էինք ցեղային

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Կրեմլի Վերջին Գործիքները. Սեզոնային Ակտիւացման Յայտ Են Ներկայացրել Նոր «Մարիոնետներ» Քաղաքականութիւն

ՎՈՎԱ ՅԱՎՈՐԵԱՆ

Hraparak.am-ը գրում է, թէ իշխանութիւնը շատ անհանգիստ է՝ այնքան անհանգիստ, որ «Իշխանական քարոզչամիջոցներն մի ոտ առաջ» փորձում է վարկաբեկել ընդդիմադիր դաշտը՝ հաւանական պայքարը կանխելու եւ ընդդիմութեանը հեղինակազրկելու համար, յատկապէս՝ նոր ծնունդի միաւորներին»։ Ըստ լրատուականի՝ Փաշինեանի իշխանութիւնը վախեցած է։

Նախ եկէք արձանագրենք, որ այնտեղ վարկաբեկելու բան չի էլ մնացել։ Ընդդիմադիր այն շրջանակը, որ անկանոն շարժումներ է կատարում, պայքարի իմիտացիա է անում ու սեզոնային սրացումներ դրսևեւորում՝ ոտքից գլուխ եւ արդէն վաղուց վարկաբեկուած է։ Եւ վարկաբեկուել է իր իսկ ձեռքով։ Վերջին օրերի ընթացքում հանրահաւաքային ակտիւութիւն է դրսևեւորում «Միասին» շարժումը՝ Լեհաստանում նախկին դեսպան Էդգար Ղազարեանի, ՀՀ նախկին վարչապետ Հրանտ Բազրատեանի եւ նախագահական ընտրութիւն բաց չթողնող յաւերժ թեկնածու Արամ Գասպարի Սարգսեանի առաջնորդութեամբ։ Համաձայն էք, որ 90-ականներից ընդդիմադիր պայքարով անցած, 2008-ի Մարտի 1 ու դրա հետեւանքներ տեսած, յեղափոխութիւն կատարած, 2020-ի պատերազմով անցած ու 2021-ին վերընտրուած իշխանութիւնը այս խղճուկ միաւորու-

մից հազիւ թէ վախենայ։ «Ընդդիմադիր դաշտում թեթեւակի աշխուժութիւնը, սակայն, կարելի է ասել, փոթորիկ է բարձրացրել իշխանական շարքերում», - գրում է Hraparak-ն ու նշում, որ իշխանութիւնը փորձում է այս ուժերին ասոցացնել Կրեմլի հետ։ «Նրանց քարոզչամիջոցներն ամէն ինչ անում են, որ համոզեն մարդկանց, թէ պայքարողներին Ռուսաստանից են կառավարում, եւ առաջիկայում Կրեմլի հովանու ներքո՞ նոր ընդդիմադիր ճակատ է գործելու, որտեղ ներգրաւուած կը լինեն «Միասին» շարժումը եւ միւս պրոռուսական քաղաքական ուժերը, որոնց թւում են ԱԱԾ նախկին տնօրէն Արթուր Վանեցեանի, պաշտպանութեան նախկին նախարար Արշակ Կարապետեանի նախաձեռնած շարժումն ու կուսակցութիւնը»։

Անգամ կոչոն է տեսնում, թէ այս մարդիկ եւ ուժերը որտեղից են ուղղորդվել եւ ուղղորդուած։ «Իշխանական քարոզչամիջոցները», վստահաբար, կարիք չունեն հասարակութեանը ներկայացնելու, թէ այս մարդիկ (նրանց ուժ կամ քաղաքական միաւոր կոչելը սխալ կը լինի) որտեղից են կառավարուած։ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիները այս տարիների ընթացքում անցնելով քաղաքական զարգացումների միջով՝ բաւականին թրծուել են ու լաւ են տարբերում թացը չորից եւ հասկանում են, թէ որ դէպքում քամին

որտեղից է փչում։ Ուրեմն «Իշխանական քարոզչամիջոցները» պէտք է մարդկանց ասեն, որ իր ընդդիմադիր քաղաքական կարիերան Ռուսաստանից եւ ուսուցիչներէն ուղերձով սկսող Արշակ Կարապետեանը, ամենայն հաւանականութեամբ, եթէ ոչ՝ վստահաբար, Կրեմլի գործիք է։ Նոյնը՝ Սոլովիովի մօտ Ղրիմը «մեքը» ճանաչող՝ «Կոնի նաչ» ասող Արթուր Վանեցեանը։ Կամ ՀՀ քաղաքացիները, ընդդիմադիր մամուլի կարծիքով, չէ՞ն նկատում, թէ երբ ու ինչից յետոյ, որ դէպքերում են ակտիւանում Հայաստանում գտնուող կամ Ռուսաստանից Հայաստանում քաղաքականութիւն վարող անհատները։ Արդեօք ընդդիմադիր մամուլի կարծիքով՝ ՀՀ քաղաքացիները չէ՞ն տեսնում Կրեմլի քարոզիչների, դիւանագետների եւ քաղաքական գործիչների ու ՀՀ, այսպէս կոչուած, ընդդիմադիրների գործողութիւնների սինխրոնութիւնն ու բառամթերքի իդենտիկութիւնը։ Արդեօք ՀՀ քաղաքացիները, ընդդիմադիր մամուլի կարծիքով, չէ՞ն տեսնում ՀՀ-ում գործող 5-րդ շարասելան ներկայացուցիչների՝ ռուսական եթերներում ելոյթները, Մարգարիտա Սիմոնեանների ու Սոլովիովների հետ ջանք-շիջոքները։

Օրինակ՝ օրերս Ռուսաստանում ինչ-որ միջոցառման ընթացքում, որտեղ ներկայ էին հայ կուսակցական, ՀՀԿ-ամերձ երիտասարդներ ու հանդիպել էին Մարգարիտա Սիմոնեանին, սկսեցին

ծափահարել Սիմոնեանին, երբ վերջինս անոնսում էր Հայաստանի կործանումը։ Հայաստանից մեկնած հայ երիտասարդները ծափահարում էին Սիմոնեանի՝ Հայաստանի կործանումը գուժող խօսքի վրայ։ Եւ այս քանից յետոյ «Իշխանական քարոզչամիջոցներն» են հայաստանեան ընդդիմադիր որոշ շրջանակների վարկաբեկում ու կապում Կրեմլի հետ։

Այդ կապն այդ անհատներն անգամ չեն փորձում թաքցնել։ Ակնյայտ է, որ Կրեմլը դաշտ է նետել իր գործակալական ողջ ցանցը ու վերջին յոյսի գործողութիւններ է փորձում իրականացնել։ Ակնյայտ է նաեւ, որ այդ վախերն ու անհանգիստ գործողութիւնները, որն ընդդիմադիր լրատուականը փորձում է վերագրել ՀՀ իշխանութեանը, իրականում վերագրելի է Կրեմլին ու իր հայաստանեան գործիքներին։

Եւ ակնյայտ է մէկ բան եւս՝ ՀՀ քաղաքացին ամէն ինչ շատ լաւ հասկանում է, ու Կրեմլը կարող է ակտիւացնել Արշակ Կարապետեանին, Արթուր Վանեցեանին ու յարակից այլ դէմքերի, թիկունքից մետաղազանգով իրականացնել, փող, ինֆորմացիա եւ այլն, բայց եթէ անգամ պետական կառույցների վրայ ունեցած ազդեցութեամբ, գործակալներով կարողանայ ազդել իշխանութիւնների վրայ, ապա ՀՀ քաղաքացիների վրայ ներգործելու որեւէ գործիք Փոլիսինը չունի։

«ՍԻՎԻՔ»

Հայաստանի Քաղաքական Դաշտը Նոր Դիսկուրս Ե Ստացել Եւրոպական Միութեան (ԵՄ) Անդամութեան Թեկնածութիւն

ԱՐՄԱՆ ԳԱՆՈՅԱՆ

Հասարակական-քաղաքական շրջանակներում նոր խօսույթ է ձեւաւորուում, այս անգամ՝ Հայաստանի՝ ԵՄ անդամութեան թեկնածու դառնալու մասին։ Հիմա այս թեման ակտիւօրէն քննարկուում է հայաստանեան փորձագիտական ու քաղաքական շրջանակներում։

Փորձագէտների կողմից քարոզչութիւն ծաւալելու առումով յարմար թեմա է։ Նախ՝ նոր է ու մօտ մարդկանց սրտին։ Մանաւանդ ռուսական կողմի ու ՀԱՊԿ-ի՝ Հայաստանի հանդէպ ստանձնած պարտաւորութիւնները չկատարելու համատեքստում դէպի ԵՄ ձգտումների մասին խօսակցութիւնները կարող են «գրաւել» մարդկանց սրտերը։

Սակայն որքան այս թեման գրաւիչ է թւում խօսքով, նոյնքան էլ անիրատեսական՝ պրակտիկ առումով։ Իսկ անիրատեսական է թէկուզ եւ այն պատճառով, որ ԵՄ-ն ոչ միայն քաղաքական ընտրութեան հարց է, այլեւ՝ առաջին հերթին տնտեսական միաւոր։ Ըստ այդմ, քանի դեռ Հայաստանը շարունակում է անդամակցել ԵԱՀԿ-ին, ԵՄ թեկնածութեան կարգավիճակի մասին խօսելն անիմաստ է։

Իսկ ԵԱՀԿ-ից դուրս գալ Հայաստանը չի պատրաստուում, յամենայն դէպս՝ խօսակցութիւններ չկան։ Ընդհակառակը, պաշտօնապէս Հայաստանը բազմիցս յայտարարել է, որ շարունակում է խորացնել յարաբերութիւնները ԵԱՀԿ-ի հետ՝ իր հերթին սատարելով ընդհանուր էներգետիկ շուկայի ձեւաւորման գաղափարը, եւ պարբերաբար պնդելով դրա իրականացման անհրաժեշտութիւնը։ Հայաստանը շարունակում է հետամուտ լինել ԵԱՀԿ միասնական թուակային տարածքի զարգացման ինստիտուցիոնալ միջավայրի հարցում, ԵԱՀԿ ինտեգրուած տեղեկատուական համակարգից թուակային հարթակի փոխգործակցութեան հարցում եւ այսպէս շարունակ։ Ու միաժամանակ պարբերաբար հայաստանեան ամենաբարձրաստիճան պաշտօնեաների կողմից հնչում են յայտարարութիւններ, թէ ՀՀ-ն չի պատրաստուում դուրս գալ ԵԱՀԿ-ից։ Ու ընդհանրապէս, Հայաստանը պետութեան առաջին դէմքի մակարդակով յայտարարել է, թէ արտաքին քաղաքական վեկտորի փոփոխութիւն չի պատրաստուում իրականացնել։

Ի՞նչ ենք խօսում այն մասին, որ առանց այն էլ այսօրուայ լարուած աշխարհաքաղաքական իրողութիւնների պարագայում ԵՄ անդամութեան թեկնածու դառնալու՝ Հայաստանի հնարաւոր յայտն ինչ հետեւանքներ կարող է ունենալ։ Բաւական է մի պահ արձանագրել ՌԴ-ից Հայաստանի տնտեսութեան կախուածութեան մակարդակը եւ պատկերացնել, թէ ինչ հետեւանքներ կարող են

ունենալ կտրուկ շարժերը։

Մի բան էլ. ԵՄ անդամութեան թեկնածու դառնալը դեռ չի նշանակում լինել ԵՄ անդամ. թեկնածութեան յայտ ներկայացնելուն յաջորդում է մի տեւական պրոցես, բանակցութիւնների ու պարտաւորութիւնների կատարման մի լուրջ շղթայ, որը երաշխաւորուած չէ, որ կ'աւարտուի յաջողութեամբ։ Եւ յետոյ, եթէ յիշում էք՝ Հայաստանը եւրոասոցացման փորձ արեց մինչեւ 2013թ. Սեպտեմբերը, բայց յետոյ մէկ գիշերում դարձաւ Մաքսային միութեան անդամ։ Աւելի ուշ ստորագրուեց ԵՄ-ի հետ Համապարփակ եւ ընդլայնուած գործընկերութեան համաձայնագիրը (CEPA), առանց տնտեսական մասի, տնտեսական քաղաքիչի։ Այնժամ քննարկում էր «Նորը եւ համապարփակ ազատ առեւտրային տարածքի»՝ ասոցացման համաձայնագիրը, որը վերջին պահին Սերժ Սարգսեանի իշխանութիւնը հրաժարուեց ստորագրել։ Հետաքրքիր է՝ առանց DCFTA ստորագրելու, ԵՄ ստանդարտներին մոտենալու, ԵԱՀԿ անդամի կարգավիճակով արդեօք հնարաւոր է ԵՄ անդամութեան թեկնածու լինել, ինչպէս օրինակ

Շար.ը էջ 6

Հրատարակելով հայաստանեան մամուլին մէջ լոյս տեսնող տարբեր յօդուածներ «ՄԱՍԻՍ» անպայմանօրէն չի բաժնի հոն արտայայտուող բոլոր տեսակետները

ՄԱՍԻՍ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԴՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
ԳՐԻԳՈՐ ԽՆՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԵՆ
ՎԱՐԷ ԱԶԱՊԱՐԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the **Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA**
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
<http://www.massisweekly.com>

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ԼՈՒՐԵՐ

Նոր Սահմանադրութեան Հայեցակարգ Ու Բնագիր Չկայ. Փաշինեան

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան մամլոյ ասուլիսի ընթացքին

Նոր Սահմանադրութեան վերաբերեալ բնագիր ու հայեցակարգ չկայ, իսկ ժամանակին համապատասխան յանձնաժողովի կողմէ ստեղծուած հայեցակարգը արդիական չէ: Այն քաղաքական օրակարգ է եւ խօսուած հանրութեան հետ թեմայի շուրջ խօսակցութիւն ունենալու նպատակով: Այս մասին ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան ըստ մամլոյ ասուլիսին:

«Ծանօթացել եմ այդ հայեցակարգին եւ նաեւ այդ հայեցակարգին ծանօթանալու արդիւնքում է, որ յանգել եմ եզրակացութեան, որ ՀՀ-ին անհրաժեշտ է նոր Սահմանադրութիւն: 2020 թուականի Փետրուարին, երբ յառաջիկայում սահմանադրական հանրաքուէ էր՝ Սահմանադրական դատարանի հետ կապուած, որը COVID-ի համավարակի պատճառով չեղարկուեց, ես այն ժամանակ էլ եմ խօսել նոր Սահմանադրութեան անհրաժեշտութեան մասին եւ հիմա, ըստ էութեան, այդ հայեցակարգը, որը կայ, արդէն արդի չէ: Նոր Սահմանադրութեան վերաբերեալ չկայ նոր հայեցակարգ, չկայ բնագիր: Նոր Սահմանադրութեան վերաբերեալ կայ քաղաքական խօսուածք եւ քաղաքական օրակարգ՝ իմ կողմից ՀՀ ժողովրդին առաջարկուող՝ իր հիմնավորումներով», յաւելեց Փաշինեան:

Անդրադառնալով Սահմանադրական հանրաքուէի ժամկետներու վերաբերեալ հարցումին, ան յայտնեց, որ այդ տեղի պիտի ունենայ, երբ ինքն ու իր քաղաքական խումբը զգան, որ ՀՀ ժողովուրդը բաւարար չափով տեղեկացուած է, թէ ինչ տեղի կ'ունենայ, ինչու եւ որ բովանդակութիւնը ինչ խնդիր պիտի լուծէ, իսկ այս փուլին խնդիրը հանրութեան հետ թեմայի շուրջ խօսակցութիւն ունենալն է:

«Էական հարցը, որ պէտք է լուծուի հաւանական նոր Սահմանադրութեամբ, հետեւեալն է՝ ՀՀ ժողովուրդը տէ՛-ժուրէ՛ եւ տէ՛-ֆաքթօ պէտք է ինքն իր համար արձանագրի ՀՀ-ում ապրելու կանոնները, որովհետեւ ՀՀ քաղաքացու գիտակցութեան մէջ չկայ նստուածք եւ արձանագրում, որ ինքն է որոշել ՀՀ-ում ապրելու կանոնները, այլ կայ գիտակցում, որ ինչ-որ նեղ շրջանակ որոշել է եւ ինքն էլ այդ շրջանակի մէջ կամ տեղաւորուած է կամ ոչ», ընդհանրացուց վարչապետը:

Ռազմական Ոստիկանութիւնը Կը Յայտնէ Զէնք-Ձինամթերքի Յայտնաբերման Մասին

Յայտնաբերուած Զէնք-Ձինամթերքի մէկ մասը

Պաշտպանութեան նախարարութեան ռազմական ոստիկանութեան Կիւմրիի բաժինը քաղաքացիներու շրջանակին մէջ յայտնաբերած է գնդացիներ, նռնակահաններ, ինքնաձիգեր, փամփշտատուփեր եւ 3007 հատարներ տրամաչափի փամփուշտներ:

Ռազմական ոստիկանութիւնը կը հաղորդէ, որ պիտի շարունակուին ապօրինի պահուող զէնք-զինամթերքի յայտնաբերման աշ-

խատանքները, եւ կը յորդորէ զանոնք կամաւոր յանձնել:

44-օրեայ պատերազմէն յետոյ 17 հազար ինքնաձիգ անհետացած է: Անհետացած ինքնաձիգերու մասին ներքին գործերու նախարարի յայտարարութենէն օրեր անց՝ Յունուարի վերջը, գերատեսչութենէն պարզաբանած էին, թէ կ'աշխատին Պաշտպանութեան նախարարութեան հետ՝ անոնց գտնուելու վայրը պարզելու համար:

ՀՀ-ն Մտադիր Է Ամբողջութեամբ Կատարել ԵԱՏՄ-ի Մէջ Նախագահութեան Գործառնայթները. Յակոբեան

Հայաստանը մտադիր է ամբողջութեամբ կատարել ԵԱՏՄ մարմիններուն մէջ նախագահութեան գործառնայթները, անոր չի խանգարեր Միջազգային Քրէական Դատարանի (ՄՔԴ) Հռոմի կարգավիճակին ստորագրումը:

Ազգային ժողովի Տարածաշրջանային եւ եւրասիական համարկման հարցերու մշտական յանձնաժողովի նիստի ժամանակ այս մասին յայտնած է «Քաղաքացիական Պայմանագիր» խմբակցութեան անդամ, Յանձնաժողովի փոխնախագահ Վաղարշակ Յակոբեանը:

«Հայաստանը վաւերացրել է Հռոմի կանոնադրութիւնը՝ մեր երկրի եւ նրա քաղաքացիներին համար անվտանգութեան լրացուցիչ երաշխիքներ ձեռք բերելու համար, իսկ ԵԱՏՄ-ում Հայաստանի նախագահութեան իրականացումը բոլորովին այլ աշխատանքային գործընթաց է: Ես նպատակաւորմար չեմ համարում այս երկու գործընթացները խառնել:

«Վստահեցնում եմ, որ ԵԱՏՄ-ում Հայաստանի նախագահութիւնը չի ենթադրում ոչ մի գործողութիւն, որի մասին դուք խօսում էք, մենք ամբողջութեամբ կը կատարենք մեր պարտաւորութիւնները», վստահեցուցած է ան՝ պատասխանելով ընդդիմադիր պատգամաւոր Ազնեսա Խամոյեանի հարցումին, թէ Հռոմի կանոնադրութեան ստորագրումը կրնա՞յ ետ պահել Հայաստանը ԵԱՏՄ-ի մէջ ստանձնած պարտաւորութիւնները:

ՀՀ-ն Ի Զօրու Է «Զուարթնոցի» Մէջ Միայնակ Իրականացնելու Սահմանապահ Ծառայութիւնը. Միրզոյեան

Հայաստանը ի գօրու է հաստատութեան կանոնումով «Զուարթնոց» օդակայանին մէջ միայնակ իրականացնելու սահմանապահ ծառայութիւնը: Այս մասին յայտարարած է արտաքին գործերու նախարար Արարատ Միրզոյեանը՝ Կիպրոսի արտաքին գործերու նախարարին հետ համատեղ ասուլիսի ընթացքին:

«Ռուսական կողմը տեղեկացուել է հայկական կողմի այս նախաձեռնութեան մասին: Ուզում եմ ընդգծել՝ ի սկզբանէ ռուսական սահմանապահների մասնակցութիւնը մի շարք կէտերում, այդ թւում, օրինակ՝ «Զուարթնոց» օդանավակայանում մտածուած է եղել իբրեւ ճակատագրական նորանկախ հայկական պետութեանը, եւ նա-

Ազգային ժողովի պատգամաւոր Վաղարշակ Յակոբեան

րու կատարումէն: Խամոյեանը պատասխանէն յետոյ եւս մէկ անգամ հարցուցած է, թէ ԵԱՏՄ նիստ տեղի պիտի ունենա՞յ, ՌԴ նախագահ Վլատիմիր Փութինը պիտի գա՞յ Հայաստան, քանի որ ՀՀ-ն վաւերացուցած է Հռոմի կանոնադրութիւնը:

Ի պատասխան՝ Յակոբեան նշած է, որ այդ հարցումին ՀՀ պաշտօնական մարմինները քանիցս անդրադարձած են, իսկ ինչ կը վերաբերի ԵԱՏՄ նիստի կայացման, Հայաստանը կը պատրաստուի ամբողջութեամբ կատարելու նախագահութեան բոլոր պարտաւորութիւնները:

խտեսուած է այս գործառնայթի իրականացնել այնքան ժամանակ, քանի դեռ Հայաստանը դրա կարիքը կ'ունենայ: Երբ Հայաստանը կ'ունենայ իր հաստատութեան կանոնադրութիւնները, այդ գործառնայթը, բնականաբար, կ'իրականացնի Հայաստանի իր պատկան մարմինների միջոցով: Եւ անհամար կարծում ենք՝ Հայաստանի Հանրապետութիւնն հաստատութեան կանոնումով ի գօրու է «Զուարթնոց» օդանավակայանում միայնակ իրականացնել սահմանապահ ծառայութիւնը եւ ծանուցել ենք ռուսական կողմին այս մասին: Ենթադրում եմ՝ սա բաւարար կը լինի ռուսական կողմի համար եւ հարցն այդքանով կը լուծուի», ըսած է ան:

Հայաստան Դեռ Զէ Արձագանգած Խորհրդատուութիւններու Վերաբերեալ Ռուսաստանի Առաջարկին. ՌԴ ԱԳՆ

Հայաստանը տակաւին չէ արձագանգած Ռուսաստանի Դաշնութեան առաջարկին՝ Երեւանի «մտահոգութիւնները» լուծելու համար միջգերատեսչական խորհրդակցութիւններ կայացնելու վերաբերեալ:

Համաշխարհային երիտասարդական փառատօնի շրջանակներուն մէջ տուած ճեպագրոցին ընթացքին այս մասին ըսած է Ռուսիոյ Արտաքին գործերու նա-

խարարութեան խօսնակ Մարիա Զախարովան:

«Նախապէս մենք առաջարկած էինք, որ հայ դաշնակիցները միջգերատեսչական խորհրդակցութիւններ կայացնեն, որպէսզի առարկայական քննարկեն եւ փորձեն իրենց մտահոգութիւնները լուծել, դեռ պատասխան չկայ, գուցէ յայտնուի յետոյ, գուցէ հիմա յայտնուի, անոնք դեռ չեն արձագանգած այս նախաձեռնութեան», ըսած է ան:

ԼՈՒՐԵՐ

Մեծն Բրիտանիան Պիտի Աշխատի Դաշնակիցներուն Դետ՝ Աջակցելու Երեւանին Ռուսական Պատասխան Սպառնալիքներու Պարագային. Զիփփի

Մեծն Բրիտանիան կ'ընդունի ՀԱՊԿ-ին անդամակցութիւնը սառեցնելու Հայաստանի որոշումը՝ որպէս այդ երկրի ինքնիշխան իրաւունք եւ պիտի աշխատի Եւրատլանտեան դաշնակիցներուն հետ՝ աջակցելու Երեւանին ռուսական պատասխան սպառնալիքներու պարագային, յայտարարած է Միացեալ Թագաւորութեան գինուած ուժերու նախարար ձէյմս Հիփփին:

Ան նշած է, որ Հայաստանը սառեցուցած է իր անդամակցութիւնը Հաւաքական Անվտանգութեան Պայմանագրի կազմակերպութեան՝ յայտարարելով, որ Ռուսաստանը չէ կատարած Հայաստանի նկատմամբ անվտանգային իր պարտաւորութիւնները, միաժամանակ բրիտանացի պաշտօնեան նկատած է, որ սա դեռ չի նշանակելու կազմակերպութեան պաշտօնական դուրս գալ:

«Միացեալ Թագաւորութիւնը ստորագրած է ԵԱՀԿ սպառնալիքներէն ներքին արգելքը, եւ, որպէս այդպիսին, Միացեալ Թագաւորութեան պաշտպանական արդիւնաբերութեան համար որեւէ օգուտ պէտք է իրականացուի մանստաթա-

Միացեալ Թագաւորութեան գինուած ուժերու նախարար ձէյմս Հիփփի

լին սահմանափակումներու ծիրին մէջ: Մենք պիտի շարունակենք սերտօրէն աշխատիլ Հայաստանի հետ՝ աւելի սերտ համագործակցութեան հնարաւորութիւնները բացայայտելու նպատակով», ի պատասխան պատգամաւորներէն մէկուն հարցումին՝ նշած է ձէյմս Հիփփին:

Իրանի Եւ Հայաստանի Պաշտպանութեան Նախարարներու Հանդիպումը

Իրանը մեծ նշանակութիւն կու տայ Հայաստանի հետ յարաբերութիւններուն, Թեհրանի մէջ, Հայաստանի պաշտպանութեան նախարար Սուրէյն Պապիկեանի հետ հանդիպման ժամանակ, յայտարարած է Իրանի ռազմական գերատեսչութեան ղեկավար Մոհամմատ Ռեզա Ղարայի Աշխիանին՝ շեշտելով, որ բոլոր հարեւաններուն հետ յարաբերութիւններու ամրապնդումը Իրանի արտաքին քաղաքականութեան հիմնական սկզբունքներէն է:

Ըստ Իրանեան «Mehr» գործակալութեան՝ Աշխիանին Իրանի աջակցութիւնը յայտնած է տարածաշրջանային խաղաղութեան՝ վերահաստատելով. «Իրանի վճռական դիրքորոշումն է աջակցիլ տարածաշրջանի երկիրներու տարածքային ամբողջականութեան եւ ինքնիշխանութեան եւ միջազգայնօրէն ճանշտուած սահմաններու չփոփոխման»:

Ան նաեւ ընդգծած է, որ կողմակսեան տարածաշրջանին մէջ Իրանը հաւատարիմ պիտի մնայ այս քաղաքականութեան եւ պիտի

աջակցի Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ ուղիղ կապերուն:

Աշխիանի նաեւ վերահաստատած է Իրանի աւելի վաղ արտադրածաշրջանային անվտանգութիւնը պէտք է պահպանեն տարածաշրջանի երկիրները, այլ մօտեցում Թեհրանի համար ընդունելի չէ:

Հայկական կողմին փոխանցմամբ, Հայաստանի եւ Իրանի պաշտպանութեան նախարարները քննարկած են պաշտպանութեան բնագաւառին մէջ համագործակցութեան ընթացքն ու զարգացման հեռանկարները, խօսած են միջազգային եւ տարածաշրջանային հարցերու մասին՝ վերահաստատելով իրենց դիրքորոշումները Հարաւային Կովկասի մէջ երկարատեւ խաղաղութեան ու կայունութեան հաստատման վերաբերեալ:

Պապիկեան հանդիպած է նաեւ Իրանի գինուած ուժերու շտաբի պետ, զօրավար-մայոր Մոհամմատ Պաղեբիի հետ, քննարկած ռազմական համագործակցութեան ու տարածաշրջանային անվտանգութեան առնչուող հարցեր:

Ինդիքները: Ես Քասիմ-ժոմարթ Թոքաեւին տեղեկացուցի Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ խաղաղ բանակցութիւններու ընթացքին մասին եւ յոյս յայտնեցի, որ այդ գործընթացը կ'աւարտի խաղաղութեան պայմանագրի ստորագրմամբ եւ մեր պատմութեան այս դժուար ու սեւ էջը շրջելով», ըսած է Ալիեւ:

Ժամանակն Է Շրջելու Այս Ծանր Ու Սեւ Էջը. Ալիեւ Ըսած Է Թոքաեւին

Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւ Ղազախիստանի նախագահ Քասիմ-ժոմարթ Թոքաեւի հետ հանդիպման ընթացքին քննարկած է նաեւ Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ խաղաղութեան բանակցութիւններու գործընթացը:

«Այսօր մենք մանրամասն քննարկեցինք տարածաշրջանային

ԵՄ-ին Անդամակցելու Սիրգոյեանի Յայտարարութիւնը Լայն Արձագանգ Գտած Է Սիջազգային Մամուլին մէջ

ՀՀ արտաքին գործերու նախարար Արարատ Սիրգոյեանի հարցազրոյցը թրքական «TRT World» հեռուստաընկերութեան

Միջազգային մամուլին մէջ լայն արձագանգ գտած է ՀՀ արտաքին գործերու նախարար Արարատ Սիրգոյեանի հարցազրոյցը թրքական «TRT World» հեռուստաընկերութեան, որուն մէջ ան, ի թիւս այլ հարցերու, անդրադարձած է Հայաստանի՝ Եւրոմիութեան անդամակցելու գաղափարի քննարկումներուն:

«Reuters»-ը, մէջբերելով Արարատ Սիրգոյեանի խօսքը, նշած է, որ Հայաստանը կը դիտարկէ Եւրոմիութեան անդամակցութեան դիմում ներկայացնելու հարցը, քանի որ կը ձգտի աւելի սերտ կապեր հաստատելու Արեւմուտքի հետ:

«Այսօր Հայաստանի մէջ մեծ մասամբ կը քննարկուին բազմաթիւ նոր հնարաւորութիւններ, եւ զաղտնիք պիտի չըլլայ, եթէ ըսեմ, որ այդ կը ներառէ անդամակցութիւնը Եւրոմիութեան», մէջբերած է լրատուամիջոցը:

Հարցազրոյցին՝ Եւրոմիութեան անդամակցելու հեռանկարին վերաբերեալ, ՀՀ արտաքին գործերու նախարարի խօսքի հատուածին անդրադարձած են նաեւ «Politiko»-ն եւ հնդկական «The Times of India»-ն, «Սփուլթիք»-ի

թրքական ծառայութիւնը, իրանեան «Press TV»-ն:

Միջազգային լրատուամիջոցները նշած են ՀՀ արտաքին գործերու նախարարին արտադրած համոզմունքը, որ առեւտուրը այն ոլորտներէն մէկն է, որուն ուղղութեամբ Երեւանը հնարաւոր կը համարէ յարաբերութիւններու հետագայ խորացումը ԵՄ-ի հետ:

«ԵՄ-ն շարունակում է մնալ Հայաստանի առաջատար առեւտրային գործընկերներից մէկը: Մենք վճռական ենք ուսումնասիրել առեւտրատնտեսական կապերի հետագայ ամրապնդման հնարաւորութիւնները ինչպէս երկկողմ ակարդակով, այնպէս էլ տարածաշրջանային համագործակցութեան շրջանակներում», ՀՀ արտաքին գործերու նախարարին խօսքը մէջբերած է «Սփուլթիք»-ի թրքական ծառայութիւնը՝ աւելցնելով, որ աւելի վաղ Սիրգոյեանը յայտնած էր, որ եկած է Հայաստանի եւ ԵՄ-ի միջեւ վիզաներու ազատականացման հարցերու շուրջ երկխօսութիւն սկսելու ժամանակը, եւ նշած է, որ Երեւանը մտադիր է ԵՄ-ի հետ յարաբերութիւնները զարգացնելու նաեւ այլ ուղղութիւններով:

Ռուսաստանի Դաշնային Խորհուրդին Անդամը Կը Խորհի, Որ Հայաստան Կ'երթայ Վտանգաւոր Գնապարհով

Դաշնութեան Խորհուրդի անդամ Վիքթոր Պոնտարեւ կը կարծէ, որ Հայաստանէն ռուս սահմանապահներու դուրսբերումը կրնայ յանգեցնել լարուածութեան սրման:

Լրատուամիջոցներու հետ զրոյցին ան յայտարարած է, թէ սա Երեւանի առաջին «մեծ ոչ-բարեկամական քայլն է Մոսկուայի նկատմամբ»:

Անոր խօսքով՝ Հայաստանը կ'երթայ վտանգաւոր ճանապարհով, որ յղի է Անդրկովկասը լարուածութեան եւ մշտական հակամարտութիւններու տարածաշրջանի վերածելու վտանգով:

«Այդ կը յուշէ, որ մեզ այլեւս առանձնապէս չեն ողջուներ Հայաստանի մէջ: Սա իրականութեան մէջ Հայաստանի դանդաղ ու հաստատուն սահուն է դէպի անբարեացակամութիւն, շեղում ՀԱՊԿ-ի հիմքերէն: Եւ այստեղ պատճառը արեւմտեան էմիգրանտներու ազդեցութիւնն է, որոնք Հայաստանին եւրոպական լուսաւոր ապագայ կը խոստանան, ինչպէս նաեւ պաշտ-

պանութիւն Ատրպէյճանի եւ Իրանի տարածքային պահանջներէն: Սա վտանգաւոր ուղի է, որ յղի է տարածաշրջանային վտանգներով, ինչ որ ռուսական կողմը ակնյայտօրէն չէր փափաքիր», ըսած է Պոնտարեւ:

Ան յիշեցուցած է, որ ռուսական զօրքերը կ'ապահովեն անվտանգութիւնը հանրապետութեան տարածքին մէջ, ուստի հայկական կողմին «պէտք է եօթը անգամ չափել եւ մէկ անգամ կտրել»: Ծերակուտականը նաեւ կը կարծէ, որ Հայաստանի ժողովուրդը պէտք է ազդէ իր կառավարութեան վրայ, որ սկսած է «հաւատալ արեւմտեան խոստումներուն» եւ չի հասկնար ինքնիշխանութիւնը կորսնցնելու վտանգը:

«Ասոնք վտանգաւոր քաղաքական խաղեր են, եւ յանուն իրենց բարօրութեան եւ կայունութեան ես խորհուրդ չեմ տար, որ Հայաստանի իշխանութիւնները նոյնիսկ մտածեն Հայաստանէն ռուսական զօրքերու դուրս բերման մասին», ընդգծած է Պոնտարեւ:

Միջազգային Հանրութիւնը Պէտք է Պատժէ ԼՂ-ի Պատմանշակութային Ժառանգութեան Ոչնչացման Պատասխանատուները. Սպանացի պատգամաւոր ճոն Ինյարիթու

Սպանացի պատգամաւոր ճոն Ինյարիթուն կը կարծէ, որ միջազգային հանրութիւնը պէտք է նպատակաւորաբար պատժամիջոցներ կամ այլ պատիժ սահմանէ այն անձներուն կամ կազմակերպութիւններուն նկատմամբ, որոնք պատասխանատու են Լեռնային Ղարաբաղի հայկական պատմանշակութային ժառանգութեան ոչնչացման եւ սպառնալից խախտումները կանխելու համար:

Սպանացի պատգամաւոր ճոն Ինյարիթու

«Ըստ երեւոյթիւն, սա այն գիծն է, որ կ'առաջարկուի Եւրոխորհրդարանին կողմէ: Այդուհանդերձ, ես այդքան ալ լաւատես չեմ այս հարցով՝ հաշուի առնելով, որ Ալիեւի վարչակարգը 2020-2023 թուականներուն կազմակերպած է ԼՂ-ի ամբողջ բնակչութեան ցեղաջրտուժում, սակայն պատժամիջոցներ չեն ընդունուած», «Արմէնփրես»-ի հարցումին ի պատասխան՝ Ինյարիթուն պատգամաւորը:

Եւ հիմնարկները՝ ինչպիսիք են ԵՌԻՆԵՄՔՕ-ն եւ Արդարադատութեան Միջազգային Դատարանը, որոնք պէտք է պատասխանատուութեան ենթարկեն Ատրպէյճանը մշակութային այս նոր ոչնչացման համար:

Անդրադառնալով միջազգային հանրութեան ակնկալուող յստակ քայլերուն՝ պատգամաւորը շեշտած է, որ Ատրպէյճանի կողմէ իրականացուող խախտումներուն եւ վանտալիզմին վերջ դնելը կը պահանջէ բազմակողմանի մօտեցում՝ ներգրակելով ինչպէս դիւանագիտական ու իրաւական, այնպէս ալ մշակութային ջանքեր:

«Քաղաքացիական հասարակութիւնը պէտք է խրախուսէ մշակութային կրթութեան եւ իրազեկման ծրագրերը ինչպէս Հայաստանի, այնպէս ալ միջազգային մակարդակով: Լրատուամիջոցներու, հանրային իրազեկման քարոզարշաւներու միջոցով պէտք է բարձրացնել Լեռնային Ղարաբաղի մէջ հայկական մշակութային ժառանգութեան պահպանման կարեւորութեան մասին իրազեկուածութիւնը», յաւելած է պատգամաւորը:

«Թէեւ միջազգային հանրութիւնը դիւանագիտական երկխօսութեան մէջ է Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի հետ՝ ձգտելով հասնելու վերջնական խաղաղութեան, այդուհանդերձ, առանց Լեռնային Ղարաբաղի մէջ՝ գետնի վրայ իրավիճակը վերահսկող անկախ միջազգային դիտորդական մեխանիզմներու, անհնար պիտի ըլլայ պաշտպանել տեղի հայկական ժառանգութիւնը», ընդգծած է պատգամաւորը:

2023 թուականի Սեպտեմբերին Լեռնային Ղարաբաղի ամբողջական բռնազրաւումէն յետոյ Ատրպէյճանի իշխանութիւնները կը շարունակեն ոչնչացնել եւ վանտալիզմի ենթարկել հազարաւոր տարիներու հայկական պատմամշակութային ժառանգութիւնը: Ատրպէյճանցի զինուորները կը պղծեն եւ կ'ոչնչացնեն ինչպէս հայկական յուշարձանները, այնպէս ալ գերեզմանատուները:

Ճոն Ինյարիթուն կարծիքով՝ հայկական կողմը եւս այստեղ ընելիքներ ունի, եւ անհրաժեշտ է, որ օգտագործէ բոլոր օրինական միջազգային հարթակները

Ֆրանսան Հիմա Ալ Կը Փորձէ Կովկասի Մէջ Խաղաղապահի Դեր Ստանձնել, «Ռուսաստանն է Խաղաղապահը». Ջախարովա

Ափրիկեան քաղաքականութեան ձախողումէն յետոյ Ֆրանսան հիմա ալ կը փորձէ Լեռնային Ղարաբաղի մէջ խաղաղապահի դեր ստանձնել, թէեւ այստեղ Ռուսաստանը խաղաղապահ գործունէութիւն իրականացուցած է, յայտնած է Ռուսաստանի Արտաքին գործերու նախարարութեան պաշտօնական ներկայացուցիչ Մարիա Ջախարովան:

Ռուսաստանի Արտաքին գործերու նախարարութեան ներկայացուցիչ Մարիա Ջախարովա

«Կիրակնօրեայ երեկոյ վրատիմիր Սոլովիովի հետ» հաղորդման ժամանակ Ջախարովան ընդգծած է, թէ Ափրիկէի մէջ Ֆրանսական քաղաքականութեան ձախողման լոյսին տակ, Հարաւային Կովկասի մէջ Փարիզի աշխուժութիւնը կը նմանի «տեսակ մը փոխհաստեցման»:

«Մենք կը հասկնանք, որ սա կապ չունի խաղաղապահութեան հետ: Մեր երկիրը իր վրայ վերցուց եւ կատարեց ամբողջ խաղաղապահ դերը՝ նոյնիսկ որպէս միջնորդ ԼՂ կարգաւորման ծիրին մէջ: Հիմա, երբ ամենազօրուար փուլը աւարտած է, յուսանք, որպէս

Ըստ ՌԴ ԱԳՆ-ի ներկայացուցիչին՝ Փարիզի «փորձերը»

Ռուսաստանի Յարձակումը Քիչ Հաւանական է Հարաւային Կովկասի Երկիրներու Նկատմամբ. STRATFOR

Ամերիկեան հեղինակաւոր STRATFOR մասնաւոր հետախուզական-վերլուծական կեդրոնը իր՝ «Ռուսաստանի արդի աշխարհաքաղաքականութիւնը» յօդուածին մէջ

Ռուսաստանի ապագայի երեք հնարաւոր ճանապարհներու մասին պատմած է: Անոնցմէ առաջինին մէջ մասնաւորապէս կ'ըսուի.

սաստանի յաջորդ ռազմական թիրախը կրնայ դառնալ Ղազախիստանը: Շարք մը ռազմական-անվտանգային միջամտութիւններ հնարաւոր են Կեդրոնական Ասիոյ մէջ՝ հիմնականին մէջ անոնք պիտի ըլլան թեթեւ գործողութիւններու տեսքով՝ տեղական կառավարութիւնները պաշտպանելու նպատակով, ինչպէս եղաւ 2022-ին Ղազախիստանի մէջ: Ռուսաստանը պիտի ձգտի խորացնելու յարաբերութիւնները եւ պաշտպանելու մենատիրական կայունութիւնը Կեդրոնական Ասիոյ մէջ՝ տարածաշրջանը որպէս թափաքել օգտագործելու եւ անոր բնակչութիւնը ռուսական ժողովրդագրական խնդիրներու լուծում օգտագործելու համար: Կեդրոնական Ասիոյ երկիրներու տնտեսութիւններն ու քաղաքական վարչակարգերը շատ աւելի անկայուն են եւ հետեւաբար անոնց վրայ յարձակման վտանգներն ու զինը շատ աւելի ցած է, քան Եւրոպայի մէջ: Ռուսաստանի յարձակումը հնարաւոր, բայց աւելի քիչ հաւանական է Հարաւային Կովկասի երկիրներուն նկատմամբ»:

«Ռուսաստանը երթալով աւելի պիտի ռազմականացուի եւ աւելի սպառնալից պիտի դառնայ իր հարեւաններուն նկատմամբ՝ ներառեալ ՆԱԹՕ անդամները, չնայած Մոսկուան ամէն կերպ պիտի խուսափի ՆԱԹՕ-ի հետ ուղիղ առձակատուէն: Անոր փոխարէն Ռուսիան պիտի կեդրոնացնէ իր ուժը այլ երկիրներու վրայ: Ռուս բարձրաստիճան պաշտօնեաները սպառնալից եւ զրգռիչ յայտարարութիւններ պիտի ընեն Հայաստանի, Ատրպէյճանի, Էսթոնիոյ, Ֆինլանտայի, Վրաստանի, Ճափոնի, Ղազախիստանի, Լաթվիայի, Լիթուանիոյ, Մոլտովայի, Լեհաստանի, Ռումանիոյ եւ ԱՄՆ-ի նկատմամբ: Այս յայտարարութիւններով անոնք ցոյց պիտի տան իրենց հաւատարմութիւնը աւելի բարձրաստիճան դեկավարութեան եւ իրենց ընկալումը Ռուսաստանի աշխարհաքաղաքական դերի մասին:

Ուժը անխաչէն յետոյ Ռուսաստանը

ԱՄՆ Կ'ուզէ 52 Միլիոն Տոլար Յատկացնել Հայաստանին

ԱՄՆ մտադիր է 52 միլիոն տոլար յատկացնել Հայաստանի ժողովրդավարութեան եւ տնտեսութեան ամրապնդման համար: Այս մասին յայտնած է ԱՄՆ Պետական Քարտուղարութիւնը: «Հայաստանի հարցով պիտու ճէն կ'ենթադրէ 52 միլիոն տոլար»,

ձեւագրուող ժամանակ լրագրողներուն ըսած է Պետական Քարտուղարութեան ներկայացուցիչ Մեթիու Միլլըրը՝ ի պատասխան «Հայաստանի մէջ տնտեսութեան եւ ժողովրդավարութեան ամրապնդման» համար նախատեսուած ծախսերու մասին հարցումին:

Կիպրոսը Համակարգուած Պիտի Աշխատի, Որ Հայաստանը Աւելի Սօտեցնեն ԵՄ-ին. Կոնստանդինոս Գոմպոս

Կիպրոսը համակարգուած պիտի աշխատի ԵՄ-Հայաստան երկխօսութեան ամրապնդման ուղղութեամբ: Կիպրոսի արտաքին գործերու նախարար Կոնստանդինոս Գոմպոս այս մասին յայտարարած է ՀՀ արտաքին գործերու նախարար Արարատ Միրզոյեանի հետ համատեղ ասուլիսի ընթացքին:

պիտի մօտեցնեն ԵՄ-ին», ըսած է նախարարը:

«Կիպրոսը համակարգուած պիտի աշխատի ԵՄ-Հայաստան երկխօսութեան ամրապնդման ուղղութեամբ, պիտի աջակցինք տնտեսական եւ քաղաքական միջոցառումներուն, որոնք Հայաստանը

թեան հետ: Մեր երկիրը իր վրայ վերցուց եւ կատարեց ամբողջ խաղաղապահ դերը՝ նոյնիսկ որպէս միջնորդ ԼՂ կարգաւորման ծիրին մէջ: Հիմա, երբ ամենազօրուար փուլը աւարտած է, յուսանք, որպէս

ՆԱԹՕ-ի անդամ, անոնք չեն սկսիր դարձեալ բորբոքել կրակը: Եւ այժմ, երբ ամենասարսափելին ետեւ մնացած է, անոնք կ'ուզեն իրենք իրենց այնտեղ «ցոյց տալ», ըսած է Ջախարովան:

ՄԴՅ Հայաստանի Պատուիրակուիւնը Կայցելէ Սիւնիք Եւ Յարգանքի Տուրք Կը Մատուցէ Փարանագի Յուշահամալիրին

3 Մարտին Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Հայաստանի կազմակերպութեան պատուիրակութիւնը՝ գլխավորութեամբ փոխտեսնապետ Վարազդատ Եղիազարեանի, կուսակցական, աշխատանքային այցով կը գտնուէր Սիւնիքի մէջ, ուր կուսակցական եւ հանրային հանդիպումներ ունեցաւ կապան եւ Մեղրի քաղաքներուն մէջ:

նշանակութիւնը՝ Հայաստանի գոյատեւման, անվտանգութեան ու հետագայ զարգացման համար: Հանդիպումները անցան ջերմ եւ անկաշկանդ կարծիքներու փոխանակութեան մթնոլորտի մէջ:

Պատուիրակութիւնը ապա այցելեց եւ իր խորին յարգանքի տուրքը մատուցեց՝ օսմանեան լուծի տակ տառապող հայ ժողովուրդին:

Հանդիպումներու ընթացքին քննարկուեցան Հայաստանի մէջ ու երկրին շուրջ գոյութիւն ունեցող ամենահրատապ ու կարեւոր քաղաքական եւ անվտանգային հարցերը: ՄԴՅ Հայաստանի կազմակերպութեան փոխտեսնապետը, ինչպէս նաեւ ներկաները միահամուռ կերպով ընդգծեցին Սիւնիքի չափազանց կարեւոր ու կենսական

դին եւ ազատ ու անկախ Հայաստանի տեսլականին համար պայքարած եւ 1915 թուականի Յոսէֆին կոստանդնուպոլսոյ Սուլթան Բալթաբէկ հրապարակին վրայ կախաղան հանուած՝ հնչակեան հերոս, բնիկ մեղրեցի՝ Փարանագի (Մատթէոս Սարգսեան) եւ իր կուսակցական ընկերներու անմահութեան յուշահամալիրին:

Հայաստանի Առաջին Ալիքը

Շարունակուած էջ 1-էն

րէն՝ Յովհաննէս Մովսէսեան յայտարարեց, որ այս քայլը մեկնարկն է եւ այդ մեկնարկը կը սկսի Լոս Անճելըսի համայնքէն, որ կարեւոր համայնք կը նկատուի: Ան յայտնեց,

որ ծրագիրը պիտի տարածուի այլ համայնքներով եւ Հանրային Հեռուստատեսութիւնը պիտի ըլլայ կապող օղակ տարբեր համայնքներու միջեւ եւ այդ օղակը պիտի ընդգրկէ հարաւային ամերիկայի Հայ համայնքները:

Հայաստանի Քաղաքական Դաշտը

Շարունակուած էջ 2-էն

Վրաստանն է 2023 թուականից, մի քանի տասնամեակ էլ՝ Թուրքիան:

Այս ամէնին չէինք անդրադառնալ, եթէ վտանգ չտեսնէինք, որ հասարակական-քաղաքական ու փորձագիտական շրջանակները նոր լիցք են ստացել՝ ձեւաւորելու հանրային անիրական լայն տրամադրութիւններ: Այնպէս, ինչպէս ժամանակին պնդում էին, որ Ռուսաստանն է Հայաստանի

երաշխաւորը, իսկ յետոյ արագօրէն փոխեցին դիսկուրսը եւ Ֆրանսային էին վերագրում ԼՂ անկախութեան ճանաչման քաղաքականութիւնը, այնուհետ Հայաստանն էլ հռչակում ՆԱՏՕ-ի նոր կեդրոնակայան: Իսկ ամէնից վտանգաւորն այստեղ այն կարող է լինել, որ մարդկանց մօտ կեղծ սպասելիքներ կը ձեւաւորուեն, որին կը յաջորդի հիասթափութեան եւ ապատիւնի ալիքը:

«ՌԱՏԱՐ»

Յնդկաստանի Օդային Միջանցք

Շարունակուած էջ 1-էն

այդ իմաստով, դուք կարող էք ընտրել՝ ինչ էք ուզում գնել: Եթէ մենք վերցնենք, օրինակ, հրետանին, որ էլի հնդկական լրատուութեան մէջ նշում է, մոտերները՝ MArG 155 ու ATAGS, MArG 155-ը լրիւ, ինձ թւում է, շատ սազական է Հայաստանի բանակին յատկապէս, որովհետեւ ինքը սարերի համար է նախատեսուած՝ հէնց Հիմալայներում գործելու համար, ու դա շատ աւելի ծանր միջավայր է, քան՝ մեր սարերը», նշեց ռազմական փորձագէտը:

Հայաստանը ռազմավարական ուղղութիւն է,- կը գրեն հնդկական աղբիւրները ու կը շեշտեն՝ այսպիսով ոչ միայն երկու երկիրներու առեւտրային կապերը կ'ամպայնդուին, այլեւ տարածաշրջանին մէջ

Հնդկաստանի ազդեցութիւնը կը մեծնայ:

Ռուսաստանի հետ յարաբերութիւններու լարուածութեան գուզահեռ՝ Երեւանը գէնքի ձեռքերումը բազմազանեցնելու մասին յայտարարած է, հայ պաշտօնեաները կ'ըսեն՝ Հնդկաստանն ու Ֆրանսան արդէն հիմնական գործընկերներ դարձած են:

Ռազմական տեխնիկայի ձեռքերումը Ռուսաստանի Դաշնութեան հետ 96 տոկոսից իջած է 10 տոկոսի կը յայտնէ Երեւանը:

Աթէնքի հետ ռազմական ոլորտին մէջ գործակցութիւնը եւս կը խորացուի: Յունաստանի պաշտպանութեան նախարարը Երեւանի մէջ չբացառեց Հայաստան-Յունաստան-Ֆրանսա-Հնդկաստան հնարաւոր համագործակցութիւնը:

Ռուսաստանի Վարկանիշը Կը Շարունակէ

Շարունակուած էջ 1-էն

վարած սխալ քաղաքականութեան, որուն պատճառաւ անկորսնցուց տարածաշրջանի իր միակ վստահելի դաշնակիցի՝ Հայաստանի մինչ այդ «Ռուսամէտ» հասարակութեան համակրանքը:

Այս օրերուն ռուսաստանեան լրատուամիջոցները եւ քաղաքական շրջանակները լծուած են Հայաստանի դէմ քարոզչական արշաւի՝ մեղադրելով իշխանութիւնները Ռուսաստանի դէմ քայլեր առնելու մէջ, այն պարագային երբ Երեւան պարզապէս կը փորձէ առաջնորդուիլ իր երկրի շահերէն մեկնած, կարողանալ ապահովելու համար իր սահմանները՝ արտաքին վտանգներէն: Ինչպէս որ Ռուսաստան նախ եւ առաջ կը պաշտպանէ իր շահերը, նոյնն ալ իրաւունք ունի ընելու Հայաստանը: Երբ Ռուսաստան կը մերժէ գինել Հայկական բանակը Հայաստան իրաւունք ունի դիմելու այլ երկիրներու, այս պարագային Յնդկաստանին ու Ֆրանսային, որպէսզի կարողանայ ուժեղացնել իր պաշտպանական կարողութիւնները: Ինչ կը վերաբերի ՅԱՊԿ-ի մէջ իր անդամակցութիւնը ստեղծման, Հայաստան չի կրնար անտեսել այն իրողութիւնը, որ պաշտպանական այդ կառոյցը թերացաւ իր պարտաւորութիւններուն մէջ՝ հանդէպ

իր դաշնակից երկրին:

Այս բոլորի վրայ եկաւ աւելցուած նաեւ Արցախի ամբողջական հայաթափումը, որուն մէջ պատասխանատուութեան մեծ բաժին ունեցան Ռուսական խաղաղապահ ուժերը, որոնք իրենց անգործութեամբ եւ նաեւ մեղսակցութեամբ նպաստեցին ատրայեճանական հակահայ ծրագիրներու իրականացման:

Երբ Մոսկուայի թիւ մէկ փոփականտիստ՝ Սարկարիթա Մինոնեանը հրապարակաւ կը յայտարարէ, թէ՛ հինգ տարի յետոյ Հայաստան պետութիւնը գոյութիւն պիտի չունենայ, ոչ մէկ ձեւով կը նպաստէ հանրային կարծիքը սիրաշահելուն եւ հակառակը աւելի կը հեռացնէ երկու երկիրները իրարմէ:

Հայաստանի հասարակութիւնը ներկայիս կ'ապրի հիասթափութիւն Ռուսաստանի նկատմամբ, որ կ'արտայայտուի նաեւ այս վերջին ուսումնասիրութեան մէջ: Եթէ Մոսկուան չանդրադառնայ իր գործած սխալներուն ու չկարողանայ զանազանել իր դաշնակիցները, կարծեցեալ բարեկամներ՝ Թուրքիայէն ու Ատրայեճանէն, ուշ չէ այն օրը երբ ամբողջութեամբ կրնայ կորսնցնել Հայաստանն ու անոր ժողովուրդը:

Գ.ԽՈՏԱՆԵԱՆ
«ՄԱՍԻՍ»

Ըստ Փաշինեանի՝ Արտաքին Ուժերը Նպատակ Ունեն

Շարունակուած էջ 1-էն

զտումները վտանգի: Իմ յայտարարութիւնից յետոյ չեմ յիշում Լեւոնային Ղարաբաղում քաղաքացիական բնակչութեան շրջանում սպանութիւններ եղե՞լ են, թէ՞ ոչ: Յաւանքով դէպք եղաւ պենզինի լցակայանի հետ կապուած, որը էլի ըրալէ առաջ դուրս գալու տրամաբանութեան մէջ էր, երբ ամբողջ կառավարումը կորցնելով, մարդկանց ասում էին՝ զնացէք, այդ անգարներէց պենզին վերցրէք՝ առանց վերահսկողութեան եւ առանց որեւէ բանի», ընդգծեց Փաշինեան:

Վարչապետը այդ օրերուն կը տեսնէր, որ արտաքին ուժեր կային, որոնք նաեւ կը դրդէին ցեղա-

յին զտումները կազմակերպող հիմնական ուժին եւ անոնց կ'աջակցէին, որ Լեւոնային Ղարաբաղի հայերը վայրկեան առաջ դուրս գան:

«Ինչի՞ համար, որովհետեւ յայտարարել էին Հայաստանում իշխանափոխութեան մեկնարկի մասին եւ տեսնում էին, որ Հայաստանում իրենց միջոցները չեն հերիքում յեղափոխութիւն անելու համար եւ նրանց հարկաւոր էր թէ՛ կուզէր Ղարաբաղի գնով միջոց բերել Հայաստան, որպէսզի այստեղ յեղափոխութիւն տեղի ունենայ: Եւ միջին վիճակագրական լրահոսի ընթացքում սա կը տեսնէր եւ չի կարող չտեսնել մինչեւ օրս: Եւ այդ նկրտումները շարունակուած են: Չստացուեց՝ էլի կը փորձենք», եզրափակեց Փաշինեան:

Massis Weekly

Volume 44, No. 10

Saturday, March 16, 2024

PM Pashinyan Rules Out Any Talks of Handing Over Tavush Area Villages to Azerbaijan

YEREVAN -- Prime Minister Nikol Pashinyan, assured during a press conference Tuesday that there has never been any discussion and there can be no question about handing over any village in the Tavush region to Azerbaijan. He made this statement in response to questions about Azerbaijan's continued territorial claims against Armenia, specifically Azerbaijan's demand to hand over four villages in the Tavush region. According to Nikol Pashinyan, there is a certain misunderstanding about this issue.

"The names of the villages being raised in the Azerbaijani press have never existed in the territory of the Republic of Armenia; moreover, not

only during Soviet times but even afterward," Pashinyan clarified.

The four former villages are inside Armenia's northern Tavush province bordering western Azerbaijan. They are strategically located along one of the two main Armenian highways leading to Georgia as well as the pipeline supplying Russian natural gas to Armenia via Georgia.

Pashinyan declared that local sections of that transport and energy infrastructure "going beyond Armenia's de jure territory" should be rerouted "so that they pass through Armenia's de jure territory and so that we don't have problems in that area." He said he

Continued on page 4

Armenia Considering EU Membership Application, Foreign Minister Mirzoyan

YEREVAN -- Armenia is considering applying to join the European Union, Foreign Minister Ararat Mirzoyan said on Friday in an interview with Turkey's TRT World television on the sidelines of the March 1-3 Antalya Diplomatic Forum.

"Many new opportunities are largely being discussed in Armenia nowadays, and it will not be a secret if I say [there is] an idea that includes membership in the European Union," Mirzoyan said.

"The people of Armenia do have European aspirations... we are passing through a process... and no one can be sure or predict the end of this process," he said.

His remarks follow reports in the Armenian press that Prime Minister Nikol Pashinyan plans to start the EU application process by late 2024.

Responding to a question about normalization process between Armenia and Turkey, Mirzoyan stated that "Many things have already been done, many things are being discussed, many things are agreed, but still are not done, for instance, the opening of the border for third-country nationals, but

also Armenian and Turkish citizens who hold diplomatic passports. This was agreed, unfortunately, this is not realized yet, but hopefully will be done in near future. And there are also some other confidence-building measures, on which we already agreed, like a joint project regarding the Ani bridge, the historical recovery and of the historical bridge, etc. So I would say knock on the wood, again we are in the middle of the process, but it's also, already time to see very tangible things happening on the ground".

India Establishes Air Corridor to Armenia for Exports of Strategic Importance

NEW DELHI -- HALCON, a joint working group (JWG) formed by Hindustan Aeronautics Limited (HAL) and Container Corporation India (CONCOR), has embarked on a significant endeavor by entering the realm of handling strategic air cargo exports to Armenia, Indian Defense Research Wing (IDRW) reports.

The inauguration of the flight, presided over by Shri Saket Chaturvedi, CEO of the MiG Complex at HAL, marks a pivotal moment in India's logistics infrastructure and strategic

export capabilities.

The collaboration between HAL and CONCOR signifies a concerted effort to capitalize on opportunities in the global market, particularly in regions with strategic significance such as Armenia. As geopolitical dynamics evolve, there is an increasing demand for reliable and efficient logistics solutions to facilitate international trade and commerce.

By venturing into the business of

Continued on page 3

DM Papikyan Discusses Regional Security, Sovereignty with President Raisi of Iran

TEHRAN — In a meeting with Armenia's Defense Minister, Suren Papikyan, Iranian President Ebrahim Raisi highlighted Tehran's commitment to fostering peace, stability, and security in the Caucasus.

Firmly rejecting alterations to regional borders and geopolitics, President Raisi underscored the importance of respecting sovereignty and territorial integrity of the regional countries, and non-interference by external powers.

Raisi expressed Iran's support for initiatives promoting peace in the Caucasus and voiced hope that discussions between the Armenian Defense Minister and his Iranian counterpart would enhance regional security.

Describing the Iran-Armenia relationship as vital, the president em-

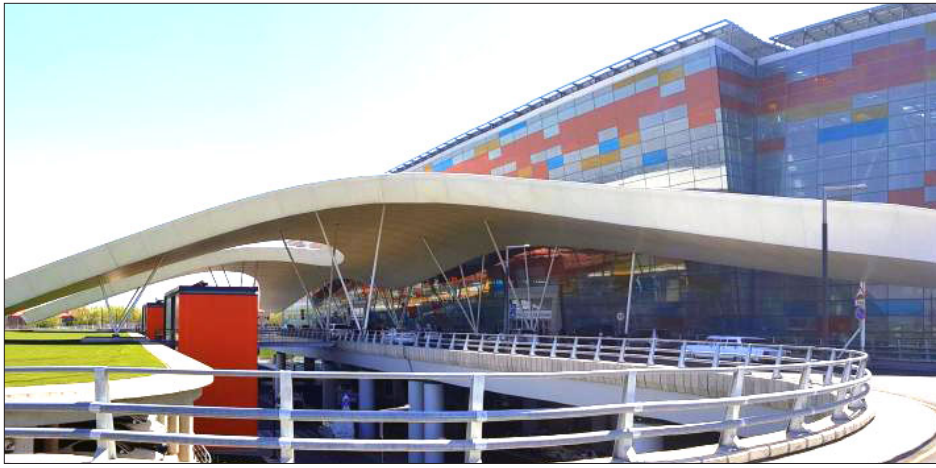
phasized the effectiveness of cooperation between the two nations in various sectors for regional development and security.

The Iranian president insisted that regional security is achievable only through collaboration among neighboring countries, asserting that foreign involvement hinders peace.

In response, Armenian Defense Minister Papikyan commended Iran's commitment to upholding sovereignty and championing peace, declaring the establishment of peace in the Caucasus as Armenia's top priority.

He stressed that mutual respect for territorial integrity and national sovereignty is at the forefront of Armenia's agenda in the pursuit of regional stability.

Armenia Sets August 1 Deadline for Russian Border Guards to Leave Zvartnotz Airport

YEREVAN -- Armenia has given Russia until August 1 to withdraw its border guards from Yerevan's Zvartnotz international airport, Prime Minister Nikol Pashinian said on Tuesday.

Russian border guards have for decades been stationed at Zvartnotz as well as along Armenia's borders with Turkey and Iran as part of close Russian-Armenian military ties. A senior official announced on March 6 the Armenian government's decision to remove them from the airport. It came amid a continuing deterioration of Yerevan's relations with Moscow.

Pashinian said that the demand was formally communicated to the commanders of the Russian border guards in Armenia.

"They were informed that ... the Armenian border guard service at Zvartnotz has gained enough experience and skills to carry out border controls at the airport without the help of the Russian side," he told a news conference.

"The deadline there is set for August 1, 2024. From August 1, we will perform the service on our own," he said.

Kremlin spokesman Dmitry Peskov confirmed that the Armenian side notified the Russians about its decision in a letter. He said that relevant Russian and Armenian are now engaged in "contacts" on the matter.

"I can't say more now," Peskov told reporters. "Naturally, contacts at all possible levels will continue."

Armenian PM Meets with Grand Imam of Al-Azhar, Ahmed Mohamed Ahmed El-Tayeb

CAIRO — Prime Minister Nikol Pashinian had a meeting with Ahmed Mohamed Ahmed El-Tayeb, the Grand Imam of Al-Azhar.

The Prime Minister emphasized the existing religious tolerance in Egypt and emphasized the fact of warm attitude towards the local Armenian community. Nikol Pashinian noted with regret that sometimes an attempt is made to use religion for political goals, adding that one of the reasons for this is that people sometimes do not have such good ideas about religions. In this regard, the Prime Minister emphasized the role of governments. Nikol Pashinian emphasized the long history of the Armenian people's interaction with Islam and the fact that thousands of Armenians found refuge in Islamic countries.

Pashinian expressed gratitude for Al-Azhar's efforts in promoting global peace and coexistence. He acknowl-

edged the historical refuge provided by Islamic countries to Armenians during the genocide, illustrating the long-standing bonds between the two communities.

Nikol Pashinian presented to the Grand Imam of Al-Azhar the copy of the first surah of the Quran from 1719 kept in the Matenadaran. PM Pashinian proposed an exhibition at Al-Azhar showcasing Armenia's Islamic manuscripts, further strengthening cultural and religious exchanges.

The Grand Imam of Al-Azhar, Ahmed Mohamed Ahmed El-Tayeb, thanked for the valuable gift and emphasized the importance of strengthening tolerance and peace also through religions. Ahmed Mohamed Ahmed El-Tayeb expressed willingness to organize an exhibition of Arabic manuscripts kept in Matenadaran, adding that similar events also contribute to the establishment and strengthening of peaceful

Austrian Space Forum Starts "Mars Analog Mission" in Armenia

The Austrian Space Forum in cooperation with the Armenian Space Agency kicks off its AMADEE-24 Mars analog simulation in Armenia on Tuesday, March 12.

Six analog astronauts – two women, four men from Austria, Germany, Italy, the Netherlands and Spain will work in isolation from March 12 to April 5, 2024 to prepare future astronomical Mars missions. Over 200 scientists from 26 countries are involved in this international endeavoring.

The six analog astronauts will live and work in a habitat specially designed for them. They will only leave the habitat wearing the OeWF's Mars suit prototype. For the duration of the mission communication with the Mission Support Center in Vienna, Austria will only be possible with a 10-minute delay in order to simulate the distance from Earth to Mars. Conducting the experiments in the areas of human factors, robotics and geology, the analog astronauts will use a drone and robotic vehicles – so-called rovers – to explore and map their environment, take soil samples and transport heavy loads.

During the mission, the analog astronauts will be cut off from the outside world and will thus have to rely solely on their team to complete their tasks and solve emerging problems. They will be supported on site by a team of specialists who will ensure the safety of the crew and take on any necessary repair work without directly interacting with the analog astronauts.

The Austrian Space Forum will broadcast the last hour before the mission start live from the test site in Armenia and the Mission Support Center in Vienna, Austria. Scientists and

mission members will shed more light on the goals and purpose of analog research and the special features of AMADEE-24. The highlight of the live broadcast will be the start of the mission, when the analog astronauts enter their habitat and close the door.

Simulating Mars human-robotic surface activities in terrestrial analogs has evolved into an efficient tool for developing exploration mission architectures. They facilitate to understand the advantages and limitations of future Human planetary missions, becoming an added value for the development of remote science operations, helping to understand the constraints and opportunities of the technology and workflows.

The test site in the province of Ararat was selected for their geological and topographic similarity to Mars. The AMADEE-24 mission presents an excellent opportunity to:

Study equipment behavior involving the simultaneous usage of instruments with the option of humans-in-the-loop (via two high-fidelity spacesuit simulators, portable system, etc.)

The development of platforms for testing life-detection or geoscience techniques, robotic support tools for human missions and concepts for high situational awareness of remote support teams.

Studying the analog as a model region for its Martian counterparts.

Serving as a catalyst to increase the visibility of planetary sciences and human exploration.

Evolving the know-how of managing human missions to Mars deploying a realistic model for a Mission Support Center – Astronaut actions and the encompassing decision making framework.

coexistence between societies.

El-Tayeb recounted Al-Azhar's long-standing support for Armenia, referencing a pivotal 1909 fatwa condemning aggression against Armenians. This stance reflects Al-Azhar's broader commitment to opposing violence against all communities, regardless of religious affiliation. El-Tayeb's invitation to Armenian youth and imams to engage with Islam through educational programs and training at the Al-Azhar International Academy aims to foster a deeper understanding and coexistence. Additionally, El-Tayeb highlighted the Egyptian Family House initiative as a

model for promoting religious tolerance and combating extremism.

The discussions between Al-Azhar and Armenia pave the way for increased collaboration in education, religious training, and cultural exchange. These initiatives are poised to enhance mutual understanding, respect, and coexistence between Muslim and Armenian communities. The meeting's emphasis on stopping aggression and promoting peace signals a hopeful direction for both parties, contributing to broader efforts to resolve conflicts and foster global harmony.

TUMO Will Renovate the Gyumri Market With a 2.5 Million Euro Grant Provided by the European Union

YEREVAN — TUMO will reconstruct the historic Gyumri market to establish an international culinary school and implement a project aimed at long-term economic development with a 2.5 million euro grant provided by the European Union. The grant agreement was signed today in Gyumri by EU Ambassador to Armenia Vassilis Maragos and TUMO CEO Marie Lou Papazian, TUMO said in a statement.

The Gyumri Market and Culinary School initiative is set to position Gyumri as a regional hub for tourism and gastronomy, all while blending the rich heritage of Armenian cuisine with innovative culinary techniques and approaches.

In collaboration with the esteemed French institution Institut Lyfe (formerly Institut Paul Bocuse), TUMO will craft a curriculum that integrates the best practices and globally recognized standards in culinary education. Outstanding students who complete the two-year program will have the chance to continue their studies at Institut Lyfe in Lyon, France.

“Our main goal with this new education program is to craft a new

generation of Armenian chefs by combining the curriculum of the renowned French culinary school with tried and true methodologies from TUMO Studios, already implemented in Armenia. Students will incorporate their learning with workshops guided by international experts,” said TUMO CEO Marie Lou Papazian.

The culinary school will accommodate 30 students annually, most of whom will receive scholarships to pursue their studies entirely free-of-charge.

“This project represents the beginning of a new chapter for the economy of Gyumri. By empowering the people, especially the youth and entrepreneurs, with skills and opportunities, we are empowering Gyumri to fulfill its immense promise and potential. The EU is proud to support initiatives that unleash human capabilities and foster sustainable economic development in the regions of Armenia. Last but not least, we would like to thank TUMO and the Municipality of Gyumri for their cooperation and partnership in this project.” said Ambassador Vassilis Maragos, Head of the EU Delegation to Armenia.

282,000 Tourists Visited Armenia in the First 2 Months of 2024

Some 282,000 foreign tourists visited Armenia in January and February 2024, the Tourism Committee reported.

It said the number of tourist visits exceeded 154,000 in January and amounted to more than 127,000 in February.

According to the Tourism Com-

mittee, 121,000 tourists who visited Armenia in January-February were from Russia (43% of the total number), 39,000 were from Georgia (14%) and 18,000 were from Iran (7%).

According to some estimates, each foreign tourist spends on average about \$1,200 during their stay in Armenia

Ladaniva Duo to Represent Armenia at Eurovision Song Contest in Malmö

YEREVAN -- The duo Ladaniva has been selected to represent Armenia at the 68th Eurovision Song Contest in May.

Ladaniva is made up of Armenian vocalist Jaklin Baghdasaryan and French multi-instrumentalist Louis Thomas. With their music, the pair embody a vibrant blend of Armenian folk with global musical influences.

Their entry for the Eurovision Song Contest will be released in the coming days.

From traditional Balkan melodies to the rhythms of maloya, jazz and reggae, the duo's songs have been said to transcend borders, blending traditional Armenian tunes with inspirations drawn from their extensive trav-

els across Latin America, Africa and Reunion Island. Ladaniva's music is a reflection of their diverse backgrounds and insatiable curiosity for world cultures.

The name Ladaniva has been inspired by an off-road retro car brand, symbolising the band's adventurous spirit and their journey through different cultures and traditions. Jaklin and Louis accidentally found out that both of their fathers owned the same car while living in Armenia and France, and 'voilà' – they had their band name.

Founded in 2019, Ladaniva initially gained viral acclaim with their hit song Vay Aman, showcasing their fresh style and innovative approach to world music.

India Establishes Air Corridor to Armenia

Continued from page 1

handling strategic air cargo exports, HALCON aims to position itself as a key player in India's logistics landscape. The partnership leverages HAL's expertise in aerospace and defense technology alongside CONCOR's proficiency in containerized cargo transport and logistics management.

order for the Advanced Towed Artillery Gun System (ATAGS) from India. These guns are considered to be the best in their category and can be deployed at high altitudes, eurasiantimes.com reports.

This procurement report has come even as the Indian Army is yet to finalize the contract for these guns.

EurAsian Times contacted rel-

Armenia, with its strategic location at the crossroads of Europe and Asia, presents a lucrative market for Indian exports. The country's burgeoning economy and growing trade ties with India underscore the immense potential for collaboration and mutual benefit. HALCON's entry into Armenia air cargo market not only strengthens bilateral trade relations, but also enhances India's presence in the region.

Armenia Orders Indian ATAGS System

In the latest acquisition drive, Armenia has reportedly placed an

evant authorities for official confirmation. Neither accepting nor denying the reports, the official, who wished to stay anonymous, said a formal reply could be expected next week.

These ATAGS are designed for high mobility and rapid deployment. They have advanced communication systems and automatic command and control systems.

The ATAGS will replace the obsolete Soviet-vintage D-30 towed 122mm howitzers and 2A65 Msta-B 152 mm towed howitzers. Its high-altitude operability makes it ideal for Armenian forces.

Humanitarian Programs by French Chapter of Armenian Educational Benevolent Union

YEREVAN — It's 3 am at Zvartnots, Yerevan International Airport. Six students from the Special School of Public Works (ESTP), a large engineering school in Paris, arrive with their suitcases, ready to spend six life-changing weeks in Armenia.

Welcomed by Varazdat Yeghiazaryan, the project manager on site, they take taxis and head to the Armenian capital, where they will spend a few days. On the agenda: discovery of Armenian culture for these six French individuals, who only know Armenia through Charles Aznavour and the somber history of the Genocide. Churches, museums, historical monuments, and traditional dishes offer them a first taste, as reported by Varazdat Yeghiazaryan, who describes them as "jubilant with curiosity and wonder."

After a few days in the capital, the students are taken to Ashtarak, in the Aragatsotn province, where they will carry out their mission. Indeed, the purpose of their trip is to undertake a humanitarian internship, in accordance with their engineering school's

understand the various challenges these people face on a daily basis," says Matthias, one of the French participants.

Moreover, the actions carried out were self-financed: a \$5000 collection had been organized beforehand by the Armenian Educational Benevolent Union (AEBU)-France to purchase the necessary raw materials for renovations. In addition to the renovation mission, the students also offered to teach math and French classes to students aged 5-10. These bi-weekly exchange moments were fundamental in the eyes of the young interns, as Axel narrates: "The goal of the humanitarian internship is not only to assist the local community materially but also to engage with them, understand their customs and habits, and share some of the knowledge acquired in France."

While the students were occupied with different assignments during the week, weekends were dedicated to tourism, exploration, and relaxation. From Lake Sevan to Tatev via Gyumri, and through the peaks of Mount

curriculum, which allows them to substitute the so-called "executive" internship with an experience of this nature.

At one of the kindergartens in the city, their mission is to support the local workers in renovating certain classrooms. Painting, cleaning, demolishing and rebuilding walls, and laying concrete slabs are among the activities that will not only help the students bond with each other, but also with the people around them.

Armenian students and teachers were also present, and interactions with them were described as "valuable, enriching, and allowing us to

Aragats, they immersed themselves in Armenian folklore, its enchanting landscapes, and experienced the renowned Armenian hospitality. They also explored the capital, both during the day and at night, enjoying its vibrant nightlife filled with cafes, bars, and nightclubs.

Given the success and excitement generated by this first edition, the humanitarian programs proposed by AEBU-France in collaboration with AEBU-Armenia will be expanded to other schools this year, with the aim of enhancing access to education in the most remote and isolated areas of Armenia.

The project has begun!

Jazz/Piano Sensation Tigran Hamasyan in Keyboard Concert Series at Fresno State

FRESNO — The Tigran Hamasyan Trio will perform in concert at 7:30PM on Monday, March 25, 2024, in the Concert Hall on the Fresno State campus. Jazz pianist Tigran Hamasyan will be accompanied by Evan Marien on bass and Arthur Hnatek on drums. The Concert, part of the Philip Lorenz Memorial Keyboard Concert Series, is co-sponsored by the Armenian Studies Program of Fresno State, the Thomas A. Kooyumjian Family Foundation, the Armenian General Benevolent Union Greater Fresno Chapter, the Helen Zervart Peterson Armenian Fund and Fresno State Jazz Studies.

Award-winning artist Hamasyan fuses potent jazz improvisation with the rich folkloric heritage of Armenia. Born in Gyumri, Armenia, in 1987, Tigran grew up in a household that was full of music—his father more of a rock fan while his uncle was a huge jazz buff. When he was just a toddler, Tigran gravitated to tape players and the piano instead of regular childhood toys, and by the time he was 3, he was working his way through figuring out songs on piano by the Beatles, Louis Armstrong, Led Zeppelin, Deep Purple, Black Sabbath and Queen. His jazz tastes early on were informed by Miles Davis's fusion period, and then around the age of 10 when his family moved to Yerevan, he came to discover the classic jazz songbook under the aegis of his teacher Vahag Hayrapetyan, who

had studied with Barry Harris. "That's when I understood what jazz is," Tigran says. "He taught me about bebop. He was a great teacher."

Tigran's music marks a daring interplay of extremes where the slamming intensity of high energy contemporary groove-metal meets the celestial-bound melodies and metrically-complex folk music traditions largely sourced from his Armenian heritage.

"He's the hottest pianist in jazz, and he likes to mix things up, whether it's bebop, thrash metal, or dubstep. But his heart is in the folk music of his native land, Armenia" (The Guardian, London).

General tickets for the Concert are available for \$40 per person general admission, \$30 per person for seniors, and students \$5 per person. Tickets may be purchased online at the following website: <http://www.keyboardconcerts.com/> or at the door.

PM Pashinyan Rules Out

Continued from page 3

has already issued relevant instructions to Armenian government bodies.

Armenia will leave CSTO

Armenia will leave the Collective Security Treaty Organization (CSTO) if its lingering security concerns are not addressed by the Russian-led military alliance, Pashinyan said during the press conference.

Pashinyan said the CSTO must first and foremost clarify its "zone of responsibility" in Armenia and pledge to defend it against foreign aggression.

"If the CSTO answers these questions and its answer corresponds to our expectations, it will mean that the problems between Armenia and the CSTO have been solved," he told the news conference. "If not, Armenia will leave the CSTO. When? I can't tell."

Pashinyan hopes for strong EU-Armenia relations in near future

The relationship between Armenia and the European Union is developing, it should have new manifestations and expressions, Pashinyan said.

According to the Prime Minister, "The relations between Armenia and the European Union have never been so strong and deep. He expressed hope that several decisions will be made in the near future, which will reflect the strength of the relations.

"The next expression could be the deepening of our cooperation and relations in the field of security, as well

as increasing the capacities of the EU civilian observation mission in Armenia. This includes the decision to extend the mandate of EU observers for another two years," he said.

Armenia and the EU have a very broad agenda, the Prime Minister noted, adding that Armenia is ready to expand and deepen that agenda.

Dialogue with Turkish President is very important for Armenia

"Something very important is happening in our relations with Turkey ... We are talking to each other and I believe that we have a dialog with the Turkish President. This dialog is very difficult. It is not easy for us, but it is very important that we have it," Pashinyan said at the press conference.

According to him, it is rather strange when two countries that share a border are deprived of dialog. In Armenia, as the prime minister noted, Turkey is perceived through the prism of relations with Azerbaijan, but not as a neighboring country.

"Meanwhile, we should have an appropriate agenda in relations with Turkey, and we do. It is a pity that this agenda is not realized with due speed," he emphasized.

Asked whether he sees a trend or an attempt by the West to involve Turkey in the Armenian-Azerbaijani settlement process, Pashinyan noted in particular that even when Armenian authorities hold one-on-one talks with Azerbaijan, Turkey's presence is "felt."

Սէմ Սիմոնեան՝ ՀԲԸ Միութեան Լորդնոսի Նախագահ

ԵՆՈՎՔ ՊԱԼԻՔԵԱՆ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Հիմնադիր նախագահ Պօղոս Նուպար փաշան ըսած է. «Հայկական ընդհանուր-թիւնը իբրեւ համագային բարեգործական ընկերութիւն, փոքրիկ հանրապետութիւն մըն է»:

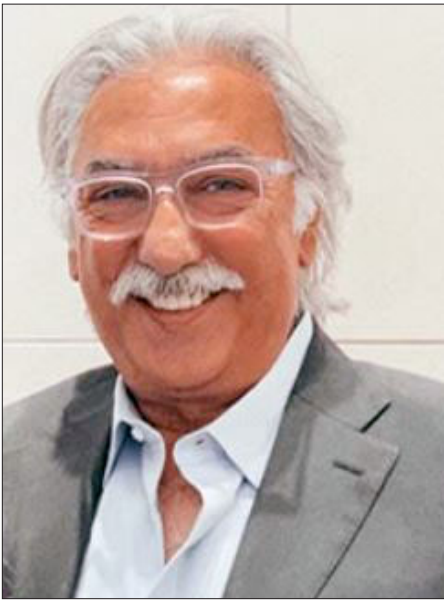
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Գարեգին Ա. Յովսէփեանց կ'ըսէ. «Բարեգործական հաստատութիւնը Աստուծոյ օրհնութիւն է մեր ազգին համար»:

Այսօր, 2024 թուականին, այդ փոքրիկ հանրապետութիւնը՝ աշխարհի հինգ ցամաքամասերուն վրայ, ուր որ հայու սիրտը կը բաբախէ, ՀԲԸ Միութիւնը իր բոլոր հաստատած է 88 քաղաքներու մէջ, իր մասնաճիւղերուն անդամները անասկարկ նուիրումով կը պայքարին հայապահպանութեան սրբազան առաքելութեան համար:

ՀԲԸ Միութիւնը տարեկան 55 միլիոն ամերիկեան տոլարի պիւտճէով, հաւատարիմ իր առաքելութեան եւ աւանդութեան, յատկացում կը կատարէ Սփիւռքի հայութեան ֆիզիքական, տնտեսական բարելաւումին համար, նաեւ՝ կենսունակ պահելու կը թափանցի, մշակութային, եկեղեցական եւ երիտասարդական գործունէութիւնները, ինչպէս նաեւ մեր նորանկախ հայրենիքի յաւերժութեան նպաստող բոլոր ծրագիրներուն եւ հայրենի ժողովուրդի կենցաղի յառաջընթացին համար: Առաւել՝ հայ հաւատքի ամբողջ Ս. էջմիածինի Լուսաւորչին կանթեղը անմար պահելու համար:

Դուք, Սէմ Սիմոնեան, ՀԲԸ Միութեան Հիմնադիր նախագահ Պօղոս Նուպարէն ետք, առաջին երկրաչափ, ձեռներեց գիտնական նախագահն էք, որ ստանձնեցիք Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր «Հանրապետութեան» բարձրագոյն պաշտօնը:

Այսօր համայն աշխարհը ատելութեամբ լեցում կ'ունենա մէջ է: Հայրենիքը ենթակայ է սպառնալիքներու: Սփիւռքի հայութիւնը բազմաթիւ աղէտներու ենթարկուեցաւ եւ տակաւին չէ գտած իր հանդարտութիւնը: Դուք՝ իբրեւ նախագահ մեր մեծ հանրապետութեան, «բարեգործութեան» նաւը այս փոթորկալից ովկիանոսէն ՀԲԸ Միութեան Կեդրոնական վարչութեան խաղաղ նաւահանգիստը պիտի առաջնորդէք, որպէսզի կարենաք մեր ժողովուրդին ծով ցաւերուն սիոփանք եւ հոյս ներշնչել, ամօքել գանոնք: Որպէս հայկական բարեգործական մեծագոյն կազմակերպութիւն, այս անբաղձալի, դժուար կացութեան համար լուծումներ պիտի գտնէք: Վստահ ենք, որ ձեր իմաստուն, հեռատես, հանդարտ եւ հեզահամբոյր նկարագիրով պիտի առաջնորդէք նաեւ ձեր գործընկերները այս կարեւոր ծրագիրին համար:

Անկասկած, ՀԲԸ Միութեան անդամները խորունկ գոհունակութեամբ եւ արդար հպարտութեամբ կ'ողջունեն եւ կը շնորհաւորեն ձեզի՝ մաղթելով յաջողութիւն այս դժուարին, սակայն ազգօգուտ գործին համար:

Մենք նաեւ կը շնորհաւորենք ՀԲԸ Միութեան համաշխարհային Կեդրոնական վարչութեան անդամները, որոնք ընտրեցին ձեզ որպէս նախագահ՝ այս 118 տարեկան, բայց միշտ երիտասարդ միութեան:

Մեծարգոյ ընտրեալ նախագահ Սէմ Սիմոնեան, իբրեւ համեստ ընտանիքի մը զաւակը՝ հայկական թաղամասերուն մէջ մեծցած, ՀԲԸՄ-ի ոգիով սնած, լաւագոյնս կը հասկնաք մեր ժողովուրդին անհրաժեշտ կարիքները, բազմաբները, ՀԲԸ Միութեան առաքելութիւնը եւ նպատակը: Նաեւ կը յիշէք Միութեան քայլերգի հետեւեալ տողերը.

«Հայեր, միանանք մէկ սիրտ, մէկ հոգի

Ազգաշինութեան վսեմ գործին շուրջ»:

Վսեմաշուք նախագահ, դուք ձեր անձնական գործերը կրցաք հասցնել նախանձելի բարձրութեան, մասնաւորաբար «Թուժ» (Center for Creative Technology) հիմնարկին միջոցաւ, որ բազմաթիւ յառաջադէմ երկիրներ որդեգրեցին համաշխարհային ճանաչում ստացած «Թուժ»-ի ձեր գործելակերպը:

Վերոյիշեալ տուեալները վստահելի ապացոյցներ են, որ ձեր առաջնորդութեամբ ՀԲԸ Միութեան առաքելութեան եւ նպատակի գործադրութիւնները աւելի արդիւնաւէտ կ'ըլլան:

Կ'ըսուի, որ ամէն յաջողած մարդու ետին կ'ին մը ըլլալու է: Այս պարագային ալ վստահ ենք եւ ապացոյցներ ունինք, որ ՀԲԸ Միութեան առաջին տիկին (First Lady), ազնուաբարոյ տիկին Սիլվա Սիմոնեանը իր բարեսիրտ, հոգածու եւ հեզահամբոյր նկարագիրով պիտի շարունակէ թիկունք կանգնիլ ձեզի՝ ՀԲԸ Միութեան ազգանուէր եւ հայրենիքի յաւերժութեան նպաստող բոլոր ծրագիրներուն համար:

Սիրան Սեզայի «Նամականի» Ա. Հատորի Շնորհանդէսը

Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան թեմի «Զուարթնոց» Մշակութային յանձնախումբի նախաձեռնութեամբ տեղի ունեցաւ Սիրան Սեզայի «Նամականի» Ա. Հատորի շնորհանդէսը՝ Չորեքշաբթի, 6 Մարտ 2024-ին, Առաջնորդարանի «Համբար» սրահին մէջ՝ ի ներկայութեան գրասէր հասարակութեան մը: Բացման խօսքով հանդէս եկաւ յանձնախումբի ատենապետ Տոքթ. Սիմոն Սիմոնեան, որ շեշտեց ազգային մշակոյթի կարեւորութիւնը հայապահպանման գործին մէջ: Ան ընդգծեց նաեւ Սեզայի ներդրումը հայ կանանց իրաւունքներու պաշտպանութեան համընդհանուր ճիգերուն մէջ:

Օրուան հանդիսավարուհի, ուսուցչուհի եւ հետազոտող Տիկ. Սեւան Տէր Պետրոսեան ամփոփ կերպով խօսեցաւ Սեզայի եւ անոր դերին մասին եւ ապա հրաւիրեց օրուան զեկուցաբերը՝ երկարամեայ ուսուցիչ, դաստիարակ եւ բանասէր Դոկտ. Մինաս Գոճայեանը: Վերջինս իր հանրամատչելի բանախօսութեան մէջ ներկայացուց Սեզայի համառօտ կենսագրութիւնն ու դերը ոչ միայն հայ կանանց այլեւ առհասարակ Միջին Արեւելքի կանանց իրաւունքներու պաշտպանութեան մէջ ունեցած կարեւոր ներդրումին մասին: Այնուհետեւ Դոկտ. Մ. Գոճայեան հանգամանօրէն անդրադարձաւ «Նամականի» ազգային-հասարակական եւ գրական ակնառու արժանիքներուն մասին: «Պատմութեան հե-

յատկապէս այն պատճառով որ Շոփենը եղած է Սեզայի ամէնէն սրտամօտ երաժիշտը, իսկ Կոմիտասը տակաւին Պոլիս գտնուած տարիներուն հաճոյքով հետեւած է աշակերտուհի Սիրանի ասմունքին եւ քաջալերած է զինք:

Խօսք առաւ նաեւ Սիրան Սեզայի որդին՝ Վահագն Քիւփելեան, որ իր շնորհակալութիւնը յայտնեց սոյն ձեռնարկը կազմակերպած «Զուարթնոց» յանձնախումբին եւ

Առաջնորդ Սրբազան Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանին, որ հովանաւորած ու ներկայ գտնուած էր շնորհանդէսին: Վահագն Քիւփելեան իր եւ կնոջ՝ քանդակագործ Անիի անունէն իր շնորհակալութիւնը յայտնեց զեղարուեստական յայտագրի մասնակիցներուն: Ան յուշ մըն ալ պատմեց թէ ինչպէս իր մայրը անձնապէս եւ արիւրաբար միջամտած էր Լիբանանի կառավարութեան մօտ, որպէսզի անյապաղ կերպով լիբանանեան բանակը հեռացնէ Անթիլիասի (Լիբանան) Մայրավանքէն, ուր բողոքի եկած էին հայ կանայք ընդդէմ այն ուժերուն, որոնք կը փորձէին գրաւել Սիւսի կաթողիկոսութիւնը:

Յայտագրի աւարտին խօսք առաւ Առաջնորդ Սրբազան հայրը, որ բարձր մակարդակի սոյն հանդիսութիւնը գնահատելու կողքին նշեց հայ մտաւորականութեան սերտ գործակցութեան պարագան, որուն փայլուն օրինակներէն մէկն էր Սեզայ, Ծառուկեան, Վահեան, Վազգէն Շուշանեան գրագէտներու սրտցաւ համագործակցութիւնը:

Հիւրասիրութեան բաժնին մէջ ներկաները առիթ ունեցան ծանօթանալու «Նամականի»-ին եւ նուիրատուութեան մը դիմաց ունենալու գիրքէն: Որոշուած է ամբողջ հասոյթը տրամադրել Արցախէն տեսահանուածներուն:

Թղթակից

տագօտողը շատ տեղեկութիւններ եւ կարեւոր մանրամասնութիւններու պիտի ծանօթանայ յետ-եղեռնեան շրջանի հայ սփիւռքը յուզող հարցերու շուրջ», - ըսաւ ան եւ ապա ընդգծեց գրական-զեղարուեստական արժանիքները այն նամակներուն, որոնք փոխանակուած են Սեզայի, Անդրանիկ Ծառուկեանի եւ Վահէ-Վահեանի միջեւ: Բանախօսը յատուկ կերպով ընդգծեց նաեւ հատորի պատրաստութեան մէջ մեծ բժախնդրութեամբ աշխատած բանասէր եւ պատմաբան Գէորգ Եազըճեանի վիթխարի աշխատանքը:

«Նամականի»-էն հատուածներ ընթերցեց Տիկ. Նազելի Գոճայեան, նոյնպէս երկարամեայ ուսուցչուհի հայոց լեզուի եւ գրականութեան: Ընտրուած էին Ծառուկեանէն, Վահէ-Վահեանէն եւ Սեզայէն երեք նամակներ, որոնց զեղարուեստական մատուցումը խորապէս տպաւորեց ներկաները:

Գեղարուեստական բաժնին մէջ դաշնակարուհի Տիկ. Արմինէ Զաքարեան նուազեց Շոփենէն եւ Կոմիտասէն: Անոնք ընտրուած էին

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթաթերթին Massis2@earthlink.net (626) 797-7680

ԿԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻ՝ ՄԱՐՏԻ 8-Ի ԱՌԹԻՒ ՄԻԱՆՄԱՆ ԳՆԱԿԱՏԱԳԻՐ (ՄԵԼԻՆԷ ՄԱՆՈՒՆԵԱՆԻ ԵՆ ՎԵՐԺԻՆ ԱՆԱՍԵԱՆԻ ՅԻՉԱՏԱԿԻՆ)

ՀԵՆՐԻԿ ԱՆԱՍԵԱՆ

Մելինէ Մանուչեանը (Միսակ Մանուչեանի կինը) ու մայրս՝ Վերժին Անասեանը անցել են նոյն՝ «տառապանքի ուղիներով»: Երկուսն էլ՝ Մեծ եղեռնի օրերին որբացած, տարիքի տարբերութիւնը միայն երեք տարի: Երկուսի ողջ մանկութիւնն անցել է միատեղ, տարբեր մանկատներում: Սկզբում Պոլիս, յետոյ Յունաստան, այնուհետեւ 1924-ին Մարսել: Ի վերջոյ՝ Փարիզ:

1928 թուականին Մելինէ Մանուչեանը ընդունուել է Փարիզի մերձակայ Ռենսի քաղաքի Դպրոցասէր Տիկնանց Վարժարանը: Նոյն թուականին տասնութամեայ մայրիկս՝ Վերժին Անասեանը գերագանց նիշերով վարժարանը աւարտելուց յետոյ նշանակուել է որպէս Հայ լեզուի եւ գրականութեան ուսուցչուհի: Հանդիսաւոր աւարտական երեկոն լուսաբանելու համար ներկայ է եղել Փարիզի «Յառաջ» թերթի թղթակից հայրիկս՝ Յակոբ Անասեանը, որը համարուած օրիորդ Վերժինի գեղեցկութեամբ եւ անթերի, մաքուր հայերէն արտասանութեամբ, այլոց համար անլսելի ինքնիրեն ասել է՝ «Գտայ, գտայ աղջիկս, մենք միասին պիտի ըլլանք»:

Հանդիսաւոր երեկոյի աւարտից յետոյ, Յակոբը երկար հարցազրոյց է վարում Վերժինի հետ: Հայրս չի թաքցնում, որ ինքը հրապուրուած է իրենով եւ խնդրում է միատեղ գրոյցի դուրս գալ չէնքից:

- Ես իրաւունք չունիմ օտար տղամարդու մը հետ դուրս ելլել հաստատութենէն: Տնօրէնէն պէտք է արտօնութիւն առնել:

- Օրիորդ Աղաւնի, կ'արտօնէ՞ք օրիորդին հետ քիչ մը պտոյտի ելլալ:

- Թէեւ մեր օրէնքին հակառակ է, բայց որպէս բացառութիւն՝ կ'արտօնեմ: Ես նկատեցի, որ դուք շատ յարմար գոյգ կրնաք ըլլալ... հայտէ նայիմ, շատ չ'ուշանաք:

Երկու տարի ուսուցչուց թիւն անելուց յետոյ, 1930-ին սիրազեղ գոյգն ամուսնանում է:

- Վարժարանն աւարտելուց յետոյ, 1934 թուականին, մի հաւաքօրէի ժամանակ էլ Մելինէն է ծանօթացել իր ապագայ ամուսնոյն՝ Միսակ Մանուչեանի հետ: Հանգամանքները բերումով սիրահար գոյգը մտերիմ կապ է ստեղծել Շառլ Ազնաւուրի ընտանիքի հետ:

Միսակ Մանուչեանը Ֆրանսիայի դիմադրութեան շարժման մարտիկ էր, հակաֆաշիստ:

Դժբախտաբար, մի ստահակ, իր մաշկը փրկելու համար, 1943-ի Նոյեմբերին ֆաշիստներին յայտնում է Մանուչեանի խմբի հաւաքատեղին: Երեք ամիս գերեզմարուած հերոս մարտիկներին անլուր կոտորանքների եւ անմիտ հարցաքննութիւններից յետոյ, 1944 թուականի փետրուարի 21-ին, գերմանացիները զնդակահարում են ողջ խմբին, թուով 24 հոգի:

Այդ ընթացքում Մելինէին յաջողում է թաքնուել Ազնաւուրեանների բնակարանում, ուր նա բնակուել է մինչեւ ֆաշիստների հեռանալը Փարիզից:

Գնդակահարութիւնից երեք ժամ առաջ, Միսակ Մանուչեանը

նամակ է գրում կնոջը, որը գեղարուեստական արձակի գլուխ-գործոց կարելի է համարել: Առանց խորը յուզումի հնարաւոր չէ կարդալ այն: Ֆրանսիացի նշանաւոր բանաստեղծ Լուի Արագոնը խորապէս տպաւորուած եւ յուզուած Մանուչեանի նամակի բովանդակութիւնից, «Տողեր յիշատակի համար» (Strophes pour se souvenir) վերնագրով բանաստեղծութիւն է յորինել: Արժէ նկատել, որ Մանուչեանի նամակի բնօրինակը գտնուել է Միացեալ Նահանգների Կոնգրէսի վիթխարի պալատի պահուած (արխիւ):

Առ ի հետաքրքրութիւն ընթերցողի, այս յօդուածի աւարտին ես կը տեղադրեմ Միսակ Մանուչեանի կնոջը՝ Մելինէ Մանուչեանին ուղղուած նամակը, որպէսզի ընթերցողը պատկերացում կազմի, թէ ինչպիսի վճիռ նկարագրի տէր է եղել մարդ-ամուսինն ու մարդ-հայասէրը եւ հայաստանասէրը:

Անսարով Հայաստանի Հայրենիք ներգաղթելու կոչին, Մելինէ Մանուչեանը որոշում է գնալ Հայրենիք, մանաւանդ, որ ամուսնու կողմից յանձնառութիւն ունէր կատարելիք Մայր Հայաստանում: Հայրենիք մեկնելուց առաջ, ԱՐԵՒԹԻ թերթի թղթակցին տրուած հարցազրոյցի ընթացքին, Մելինէ Մանուչեանն ասում է.

- Միշտ հպարտութեամբ պիտի յիշեմ թէ ամուսինս՝ Միսակ Մանուչեան Փարիզեան շրանին մէջ կը հրամայէր արձակագէշնեւրու (Պարտիզան, Ֆիտայի,- ՀՅՆ. Ա.) միջազգային զօրագունդին: Գնդակահարուելէն երեք ժամ առաջ, Հայրենիքի մասին կը խօսէր Մանուչեան: Ինձմէ խնդրեց, որ Սովետական Հայաստան բերեմ իր բանաստեղծութիւնները: Ան կ'երագէր Մայրենի երկիրը գալ եւ մասնակցիլ մեր ժողովուրդի ստեղծագործական ճիգերուն: Մանուչեանը խնդրեց, որ մահուան պարագային իր մարմինը փոխադրուի Հայաստան:

AREV, January 18, 1946

Հայաստան հասնելուն պէս Մելինէ Մանուչեանին տեղաւորել են աշխատանքի Արտասահմանի հետ Մշակութային կապի ընկերութիւնում, ինչպէս նաեւ համատեղութեան կարգով ֆրանսերէն լեզու եւ գրականութիւն դասաւանդելու Պետական համալսարանում:

Մելինէ Մանուչեանը շատ շուտ հասկացաւ, որ Սովետական Հայաստանը իրենց երազած Հայրենիքը չէ, ուստի, շտապ կարգով, գաղտնօրէն տեղեակ պահեց Ազնաւուրեանների ընտանիքին հրաժարուել Հայաստան ներգաղթելու գաղափարից ու մնալ Ֆրանսիայում:

Մելինէի յիշողութեան մէջ գամուել, մնացել էին Երեւան գալուց առաջ ընկերուհիների կողմից իր յուշատետրում գրուած հետեւեալ տողերը.

- Սովետական Հայաստան հասնելուդ պէս, ծունկի եկուր եւ համբուրէ հողը, որ մեր միակ ապաւէնն է: Մեր երկրին մէջ, սիրելի Մելինէ, գաւաթ մը պողոկ ջուր խմէ մեր տեղը: Վստահ եղիր, թէ Սովետական Հայաստանի մէջ պիտի հանդիպինք իրարու:

Դժուար չէ երեւակայել թէ ինչպիսի հիասթափութիւն կ'ապրէր 22-ամեայ երիտասարդ Շառլը,

մանաւանդ, որ ետդարձի հնարաւորութիւն չկար: Իմ համոզմունքն է՝ եթէ նա Հայաստան գար, մենք չէինք ունենայ այն ՇԱՌԼ ԱԶՆԱԻՌԻԸ, ինչպիսին ունենք այսօր: Եզրակացութիւնները թողնում եմ ընթերցողին:

Յուսախաբուութիւնից ու ժամանակի թաւալման արդիւնքից անուշադրութեան մասնուած Մելինէն շատ ջերմ յարաբերութիւններ է ստեղծել իրեն բախտակից, անտեսուած Տէրեանագէտ Նուարդ (Նվարդ) Տէրեանի հետ: Յիշեցնեմ, որ Նուարդը տաղանդաւոր քնարերգու բանաստեղծ Վահան Տէրեանի միակ դուստրն էր: Հայաստանում հաստատուելուց տաս տարի անց, 1954 թուականին Մելինէ Մանուչեանը գրել է ամուսնու յիշատակին նուիրուած յուշեր, որոնց հիման վրայ 1985-ին ֆիլմ է նկարահանուել:

Միայնակ լինելն ու անհեռանկար վիճակը քայքայում են Մելինէ Մանուչեանի առողջութիւնը եւ նա որոշում է վերադառնալ Ֆրանսիա: Եւ միայն տաս տարի անց, 1964 թուականին, Ֆրանսիայի նախագահ Միտերանի միջնորդութեան շնորհիւ Մելինէ Մանուչեանին թոյլատրուել է արտագաղթել Ֆրանսիա, ուր ժամանակի ընթացքում վերականգնում է նրա առողջութիւնը: Որպէս Ֆրանսիայի ազգային հերոս Միսակ Մանուչեանի այրի, նրան յատկացուել է կառավարական բարձր թոշակ: Շրջապատուած նախկին մտերիմ բարեկամներով, հանգստաւէտ, ապահով պայմաններում Մելինէ Մանուչեանը ապրում է 25 տարի եւ հոգին աւանդում 1989 թուականի ցրտաշունչ ձմրանը, Դեկտեմբերի 6-ին: Նրան հողին են յանձնում Փարիզի մօտ գտնուող Իվրի գերեզմանատանը հանգչող ամուսնու՝ Միսակ Մանուչեանի շիրմի հարեւանութեամբ:

- Ինչպէս շատերին է յայտնի, առաջին ներգաղթը Ֆրանսիայից տեղի է ունեցել 1936 թուականին: Ներգաղթող ընտանիքների մէջ է եղել նաեւ մեր ընտանիքը: Մօտ 70 ընտանիքի տեղաւորել են ոչ շատ ընդունելի յարմարութիւններով, եօթ փայտէ երկյարկանի, երկու մուտք ունեցող վերին Արաբկիրում կառուցուած շէնքերում:

Գիտական աշխատանքով զբաղող հայրիկս բնաւ հնարաւորութիւն չի ունեցել բնա-կարանում աշխատել եւ Շրջանային Սովետին խնդրել է վարկ տալ եւ հող յատկացնել տուն կառուցելու համար:

- Մօ, Յակոբ, խենթեցա՞ր, ինչ է, ինչ տուն, ի՞նչ բան, մենք հոս մնացող չենք, մենք Ֆրանսա պիտի վերադառնանք,- ասել էր երրորդ շէնքի երկրորդ յարկում բնակուող, երեք երեխայի տէր մշտապէս հայհոյանքը բերնին Բարսեղը, -կ'երթաս, բա չէ, քիչըմ շատ չ'եղա՞ւ,- կ'ասէր լենինականցի Օննիկը:

1939-ին մեր ընտանիքը տեղափոխուեց երեք սենեականոց խոշոր տան մէջ: Ժամանակի ընթացքում մեր փողոցը լցուեց ֆրանսահայերի տներով: Խեղճ Բարսեղը ուշացաւ եւ չկարողացաւ մեր դրացին դառնալ:

Գոչատեւելու սիրոյն, 1946-54 թ.թ. մշտապէս վարձակալներ ունեցանք: Վերջինը 1952 թուականին էր: Մեր խոշոր սենեակը զբաղեցրեց Արաբկիրի շրջանային սովետը՝ գրադարան հիմնելու նպատակով: Միջնորդ դնելուց յետոյ, այն վերածուեց երկու սենեակի որպէս ուսեալի, շրջսովետի նա-

խագահը համաձայնուեց, որպէսզի մայրիկս երկրորդ գրադարանավարուհի աշխատի, պայմանով որ կարողանայ ֆրանսիայից բերել տալ կրթութեան վկայական:

Երեք շաբաթ յետոյ Փարիզից եկաւ Դպրոցասէր Տիկնանց Վարժարանի տնօրէնուհի օրիորդ Աղաւնի Փիրփիրեանի կնիքով հաստատուած վկայականը:

-1953 թուական, մայիսեան պայծառ մի օր, դպրոցից վերադառնալուն պէս առաջին գործս եղաւ մտնել գրադարան: Մէկ էլ ի՞նչ տեսնեմ, մայրիկս, երկու անծանօթ կանայք եւ մեր հարեւան ֆրանսահայ գրագէտ Կարպիսը, ոտքի կանգնած, պատրաստուել են դուրս գալ գրադարանից:

- Մօտ արի Հենրիկ, տես թէ ինչ պատուաւոր հիւրեր ունենք: Դու Միսակ Մանուչեանի անունը լսել ես չէ՞,- հարցրեց մայրս:

- Ի՞նչպէս չեմ լսել, որին իր խմբի հետ միատեղ գերմանացիները զնդակահարեցին:

- Քո աղ կողմի կինը Մանուչեանի այրին է, Մելինէն, որի հետ գրեթէ միասին ենք անցնել տառապանքի ուղիներով, թէ նոյն որբանոցներում ու քաղաքներում եւ թէ Ռենսի մեր անմոռանալի Դպրոցասէր Տիկնանց Վարժարանում, ուր ես երկու տարի հայերէնի դաս եմ տուել Մելինէին:

Մի քանի վաղրկեան լուրթիւնից յետոյ մայրս շարունակեց.

- Իսկ այն միւս տիկինը, Տէրեանագէտ է, բանաստեղծ Վահան Տէրեանի դուստրը, որի անունն է Նուարդ (Նվարդ) Տէրեան:

- Բա ինչու էք շտապում, ես կ'ուզէի մի քանի հարց ուղղել Տիկին Մելինէին:

- Տղաս, ուրիշ անգամ: Արդէն երկու ժամէ ավելի է, որ հոս ենք: Ինչէր-ինչէր յիշեցինք ես եւ մայրք: Ես յաճախ կու գամ Արաբկիր: Հոս շատ մտերիմ ընկերբարեկամներ ունիմ: Կը խոստանամ գալ հանդիպումին գոհացում տալ հարցումներուդ:

Այժմ ընթերցողին եմ ներկայացնում Ֆրանսիայի Ազգային հերոս արիւնով հայ, քաղաքացիութեամբ ֆրանսիացի Միսակ Մանուչեանի նամակը՝ ուղղուած կնոջը Մելինէ Մանուչեանին:

21 Փետրուար, 1944

Իմ սիրելի Մելինէ, իմ շատ սիրելի որբուկս

Մի քանի ժամից յետոյ այլեւս չեմ լինելու այս աշխարհում: Շուտով, այս կէսօրից յետոյ, ժամը 15-ին կը զնդակահարուենք: Իմ կեանքում սա ինձ պատահում է որպէս մի դժբախտ դէպք. դրան չեմ միատուած, սակայն եւ այնպէս, ես գիտեմ, որ այլեւս երբեք քեզ չեմ տեսնելու:

Ի՞նչ կարող եմ քեզ գրել, իմ մէջ ամէն ինչ անորոշ է եւ միտժամանակ շատ պայծառ: Ես մտել էի ազատութեան բանակը որպէս կամաւոր զինուոր, եւ ես մեռնում եմ երկու մատ հեռու յաղթանակից եւ նպատակից: Երջանկութիւն նրանց, ովքեր պիտի ապրեն մեզնից յետոյ եւ պիտի վայելեն վաղուայ խաղաղութեան եւ ազատութեան քաղցրութիւնը:

Վստահ եմ, որ ֆրանսիական ժողովուրդը եւ ազատութեան համար բոլոր պայքարողները պիտի արժանավայել կերպով պատուեն մեր յիշատակը: Մեռնելու պահին յայտարարում եմ, որ ես ոչ մի ատելութիւն չունեմ գերմանական ժողովուրդի դէմ, եւ ոչ ոքի դէմ,

Հայկն ու «Հայկ»-երը

ԳԵՌՈՂ ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Ամենէն վերջը սեղան բերուեցաւ օրուան հաւաքը իմաստաւորորդը՝ հինգ փոքր, գունաւոր եւ վառուած մոմերով զարդարուած տարեդարձի կարկանդակը: Ապա օրուան «մեծարեալ»ին՝ Հայկին, որուն համար այս երեկոյ ընտանեօք, ուրախ եւ աղմկոտ սեղանին մը շուրջ հաւաքուած էինք, թելադրուեցաւ մօտս գալ, որպէսզի գիրկս նստի ու թոռնիկ ու պապիկ թէ՛ մոմերը մարէինք եւ թէ՛ միասին ալ նկարուէինք:

Հայկ հնազանդեցաւ: Արագ մը եւ մեծ փախտով եկաւ ու գիրկս տեղաւորուեցաւ: Ինք՝ ինչ ուրախութիւն: Ես՝ ինչ հպարտութիւն: Եւ անհա երկուքով մեր վիզերը առաջ երկարեցինք դէպի այդ «օրհնեալ» կարկանդակը, որպէսզի մոմերը միասին փչելով՝ մարէինք: Ու հարազատներուն անկանոն «մէկ-երկու» համրանքին ու տարեդարձի յատուկ բարձրաձայն ու աղմկոտ երգին հետ, սկսանք փչել: Ե՛ս, փչե՛լ...: Ի՛նչ փչե՛լ: Վրաս գրէ՛: Բերնովս փչոցի ձայներ հանեցի, իսկ իր, քանի մը ձայնով փչոցներէ ետք, վերջապէս մոմերը հանգեցան: Եւ անհա դարձեալ պոռչտուեց... ծափեր...: Սենեակէն ներս կրկին անգամ ամէն պահ խրախճանք դարձաւ: Մթնոլորտը իսկապէս լեցուն էր նոր կեանքով: Ապա, գրպանէս նուէր պահարանս կամաց մը հանելով Հայկին յանձնեցի եւ բարձրաձայն ըսի. -

- Հայկ, աղուոր տղա՛ս..., մեծնա՛ս եւ բարի հայ մանչուկ մը դառնա՛ս...:

Մեծ հօր, յատուկ բարի մաղթանք մըն էր կատարածս: Անմեղ եւ հարազատ, բայց կիսատ մնաց: Հայկը իր անունը լսելով, շուտով ինծի դարձած էր եւ արագ մը «յափշտակած» պահարանս ու զարմանքով «ուաթ», ինչ, մը ըսելով:

Անդրադարձայ: Յայտնի էր, որ խեղճը իմ խօսքերէս բան մըն ալ չէր հասկացած: Յստակ էր, նաեւ թէ տակաւին հայերէնը այդ պահուն բացակայ եւ հեռու էր իր լեզուէն ու ականջներէն: Ուստի փորձեցի այս անգամ մաղթանքս անգլերէնով փոխանցել:

- «Ե՛ր, արմէնի՛ն պօ՛յ, այ

Տօ՛՛փ»...:

Այսչափ: Մեղա՛յ: Խօսքս «բերանս» ձգեց: Հազիւ այսքանը ըսած էի, ինչ տեսնեմ, մեր տղան արագ մը գիրկէս վար «թուա», վերէն վար գիր հափեց, տուած պահարանս ինծի նետեց, դէմքը ճմուխեց ու յուզմունքով լեցուած աչքերով մօրը գիրկը վազեց, լալազին պոռալով. -

- Այ ամ նաթ արմէնի՛ն, այ ամ Հայկ...:

Ամէն ինչ բացայայտուեցաւ: Մեր հերոսը չէր հասկցած մաղթանքիս բուն իմաստը: Թերեւս ալ իրաւունք ունէր: Իր մօտ «արմէնի՛ն» ի եւ Հայկի միջեւ յատուկ շփոթ մը ըլլալու էր: Թերեւս ալ իրեն համար ամօթ մըն էր «արմէնի՛ն» կոչուելը: Ինք, իր անունը շատ կը սիրէր: Ինք՝ իր Հայկ ըլլալը միայն գիտէր: Իր հարազատ անունն էր: Հակառակ անոր, որ Արարատ, եռագոյն դրօշ, շատ անգամ միասին գծած, ներկած ու խօսած էինք եւ հակառակ անոր, որ ամէն անգամ Երեւանէն, հայկականութիւն կամ Հայաստան ընտրող գլխարկ-շապիկ եւ հայկական գանգան յուշանուէրներ իրեն համար բերած էինք, սակայն այնպէս կ'երեւէր, թէ ըսած բառերուս մասին այս տղուն մտքին մէջ սխալ տպաւորութիւն մը բոցն շինած էր: Երեւոյթ մը, որուն երբեք չէինք անդրադարձած: Ինչպէ՞ս ընդունիլ կեանքի այս ճշմարտութիւնը: Մեղաւոր էի: Նոյնիսկ ինծի հետ այս մեղաակից էին նաեւ իր ծնողքը, դպրոցը, ընկերները, քաղաքը, մթնոլորտը: Բայց հիմա ատոր ատենը չէր:

Անմիջապէս տան մթնոլորտը փոխուեցաւ: Անս քեզի «բարի տարեդարձ»: Ես էի գայն այրողն ու մոխրացնողը: Վայրկեանին բոլորին աչքերը վրաս կեդրոնացան: Տնեցիք կարծես խօսքերնին մէկ ըրած յանցաւորը կը փնտնէին: Եւ գտած էին: Ձիս: Ու անկէ ետք, մինչեւ մեր պատիկ պարոնին համոզուիլը, հանդարտիլը, տարեդարձի սեղանին «համը» փախած էր արդէն:

« « «

Իսկ հիմա, արդէն տարիներ անցած են ինծի համար այդ ապշեցուցիչ դէպքէն: Ու ամէն անգամ երբ յիշեմ, մտքիս մէջ կը գծազր-

ուի կորսուածի մը կանչը: Այդ ինչ վիճակ էր: Աստուած իմ: Ինչ իրականութիւն: Գլուխս քանի մը անգամ աջ-ձախ կը շարժեմ: Ես գիր կ'ուզեմ համոզել:

- Վա՛յ, խեղճ Հայկս... վա՛յ... կ'ըսեմ ու կը կրկնեմ մտովի: Ցաւը կարծես մէջս լալու սկսած է: Որովհետեւ ինքնածին տառապանք մը սկսած է կրծել բոլոր մտածումներս: Ու այս շուտարած վիճակիս մէջ, ես ինծի կը հարցուփորձեմ:

- Ինչ էր այս պատահածը: Ո՞վ էր սա՛ «արմէնեան»ը ե՛ւ սա Հայկը: Ո՞վ ենք մենք: Ո՞վ է հայը: Ո՞ւր կէ կու գանք եւ այս օրերուն, ո՞ւր կ'երթանք: Անկասկած, որ դուրսը, Սփիւռքներու տարածքին, Հայկին նման հազարաւոր երեխաներ կան հայ տուներու, դպրոցներու, կեդրոններու մէջ: Ինքզինքնիս չխաբենք: Հայկս բացառութիւն մը չէր եւ չէ: Բնաւ: Բայց... այս մէկը, արդարացում մըն ալ չէ:

Մէջ մը աշխարհի քարտէսը գնեցէ՛ք: Այս օրերուն ո՞ւր հայ չէք տեսներ: Հայուն ամբողջ աշխարհը ծանօթ է, վկայ Ազնաւուրն ու իր յուղարկաւորութեան պետական արարողութիւնը: Հայը ո՞ւր չէ որ: Կամայ թէ ակամայ, ան ուր որ ալ երթայ, հոն իր տունը կը շինէ: Հո՛ս երկրորդ հայրենիքս է կ'ըսէ ու բնակարան, եկեղեցի, ակումբ, կեդրոն, մամուլ, դպրոց կը հիմնէ: Գաղութ կը կազմէ: Այս բոլորը՝ որպէսզի ինքզինք եւ իրեն յաջորդող սերունդը ապահով պահէ: Ու իր ուրախ եւ տխուր պահերուն միշտ իր հայրենիքը կը յիշէ, անոր կենացը կը իմէ: Կը յուզուի: Կ'երգէ: Կը պարէ... այսպէս իր պապենական հողէն հեռու, կը փորձէ... ինքզինք իր գիտցած ձեւով, հայ պահել: Իսկ յետոյ, տարիներ ետք, դարձեալ գանազան պայմաններու բերումով, կը ծրագրէ մեկնիլ, հեռանալ իր «բոյնէն» եւ կ'որոշէ տեղաւորուիլ նոր եւ բոլորովին այլ օտար երկրին մը տակ, առանց մտածելու, որ պէտք է մեկնի ու

հաստատուի այն հողին վրայ, որուն հայրենիք անունը կու տանք: Մէկ խօսքով՝ Հայաստան:

Ու այսպէս, հայուն համար ժամանակի սլաքները կը դառնան արժուկով եւ նոյնքան ալ անարժուկ: Եւ տակաւին պիտի շարունակուին դառնալ: Ուզենք կամ չուզենք: Ամէն տեղ կը փորձենք «նաւարկել» աշխարհի բազմազան հոսանքներուն դէմ՝ յանուն հայապահպանման: Ահա ճակատագիր եւ հայոց պատմութիւն: Արդե՞օք, այս բոլորէն ետք մենք գիտենք թէ մենք ո՞վ ենք:

Դարձած ենք ցիրուցան: Կարծես վարժուած ենք այսպէս ապրիլ: Մտայլ եւ ամեհի դար մըն է, որ կ'ապրինք: Ամէն առիթով բեմերէն եւ մեր մամուլի սիւնակներէն հասգանգ կը հնչեցնենք: Չի բաւեր միայն յիշել թէ հայրենի հող ունինք: Պայծառ է, որ ըմբռնենք, եւ միաժամանակ գործադրենք, թէ հայ գանգուածները կապելու բանալին մայրենի լեզուի պահպանումն է, հայու հոգիի ու թիմին հետ միատեղ:

Այս բոլորը նորութիւններ չեն: Անոր համար մտահոգ ալ ենք: Մեզմէ շատեր հաւանաբար իրենց բուն ալ կորսնցուցած են: Որքան խորունկ, այնքան շօշափելի կերպով կը զգանք ամէն բան:

Իսկ հիմա...: Հայկս եւ իր նմանները պարզապէս անմեղ գոհերն են ժամանակին, մեր իսկ անհոգութեան, ինքնախաբէութեան եւ անշուշտ շրջապատի պայմաններուն:

Բայց կը հաւատամ, որ մեր ինքնաճանաչումով, մեր ինքնաքննադատութեամբ եւ ազգային մեր գիտակցութեամբ, իւրաքանչիւրս մեր տուններէն սկսած, մեր մայրենի լեզուի ու հայու ոգիին ներշնչման հետ միատեղ, օր մը անպայման հայու հոգիի պայծառ արեւ մը ունենանք: Օր մը անպայման: Եւ եթէ կամքը կայ, ուստի ի դուր չեն ջանքերը:

Միանման Գակատագիր

Շարունակուած էջ 12-էն

Իւրաքանչիւրը կը ստանայ իր արժանի պատիժը կամ վարձատրութիւնը: Պատերազմից յետոյ, որն այլեւս երկար չպիտի տեւի, գերմանական ժողովուրդը եւ միւս բոլոր ժողովուրդները պիտի ապրեն խաղաղ կերպով եւ եղբայրաբար, երջանկութիւն բոլորին:

Խորապէս ցաւում եմ, որ չկարողացայ քեզ երջանկացնել: Ես շատ էի ցանկանում քեզից մի գաւակ ունենալ, ինչ որ դու մշտապէս ցանկանում էիր: Խնդրում եմ քեզ պատերազմից յետոյ անպատճառ ամուսնանալ եւ մի երեխայ ունենալ իմ պատուի համար եւ իմ վերջին կամքը կատարելու համար: Ամուսնացիր մէկի հետ, ով կը կարողանայ քեզ երջանկացնել:

Բոլոր ունեցածներս կտակում եմ քեզ, քո քրոջը (նոյնպէս որք մեծացած, - ՀՅՆ. Ա.) եւ նրա որդիներին: Պատերազմից յետոյ դու կը կարողանաս, որպէս իմ կինը, ստանալ պատերազմական թոշակ, որովհետեւ ես մեռնում եմ որպէս Ֆրանսիայի ազատագրութեան բանակի կամաւոր զինուոր: Պատերազմից յետոյ, բարեկամներս օգնութեամբ, որոնք յօժարութեամբ պիտի ուզեն պատուել ինձ, հրատարակել տուր իմ պոէմները եւ այն գրուածքները, որոնք արժանի են կարդացուելու: Եթէ հնա-

րաւոր է, իմ յիշատակներս տար Հայաստան՝ իմ ազգականներին:

Քիչ յետոյ ես իմ 23 ընկերներէի հետ կը մեռնեմ քաջութեամբ եւ հոգու խաղաղութեամբ որպէս մի մարդ, որի խիղճը շատ հանգիստ է, որովհետեւ ես անձամբ ոչ ոքի վնաս չեմ հասցրել եւ եթէ արել եմ, ես դա արել եմ առանց ատելութեան: Այսօր արեւոտ օր է, արեւին եւ իմ այնքան սիրած գեղեցիկ բնութեանը նայելով է, որ մնաք բարով կ'ասեմ կեանքին եւ ձեզ բարով, իմ շատ սիրելի կին, իմ շատ սիրելի բարեկամներ: Ես ներում եմ բոլոր նրանց, ովքեր ինձ վնաս են հասցրել, կամ ցանկացել են ինձ վնաս պատճառել, բացառութեամբ նրան, որ մեզ դաւաճանեց իր կաշին փրկելու համար, եւ նրանց, որոնք մեզ ծախեցին: Ուժգին համբուրում եմ քեզ, ինչպէս նաեւ քրոջը եւ բոլոր բարեկամներին, որոնք ճանաչում են ինձ հեռուից կամ մօտից, կրծքիս սեղմում եմ բոլորիդ: Մնաք բարով: Քո բարեկամ, քո ընկեր, քո ամուսին՝

Մանուէլեան Միշել (Չանիկ): Յ. Գ. - Ես Պլեզանս փողոցի մեր տան ճամպրուկում ունեմ 15 հազար ֆրանկ, եթէ կարող ես վերցնել, վճարի իմ պարտքերը եւ մնացածը նուիրի Հայաստանին: Մ. Մ. »: Աղբիւր՝ ՅՈՎԻԿ ԶԱՐԽԶԱՆ

Պոլսահայ ճարտարագետ Նազար Շիկահեր Մրցանակի Արժանացած

Պոլսահայ համայնքի արժէքաւոր ճարտարագետներէն Նազար Շիկահեր, վերջերս արժանացած է կարեւոր մրցանակի մը, Թուրքիոյ Elle Decoration պարբերաթերթին կողմէ կազմակերպուած «Edida 24» շրջանակներէն ներս, Նազար Շիկահերին տրուած է մրցանակ մը: Արդարեւ, «Տեւական Ձեւաւորում» անուանակարգին մէջ մրցանակի արժանացած է Նազար Շիկահեր՝ իր կողմէ «Circular» ընկերութեան համար հեղինակուած «Flow» սեղանիկներու շարքով:

Նազար Շիկահերին կողմէ հեղինակուած սոյն ծրագիրը կը նախատեսէ եռաչափ մարդամեքենայ-տպիչի թիքնոլոթիով, արտադրել կահոյքներ, զօրօ թափոնով: Առանց թափօններու այս արտադրութեան, ինքնաբերաբար բնապահպանական զգայնութիւնները կը խրախուսէ, ինչ որ Նազար Շիկահերի պարզեւատրման եւ ծրագրի արժեւորման տեսա-

կէտէն կարեւոր դեր խաղցած է: Այս առթիւ Չերմօրէն կը շնորհակտութեամբ Նազար Շիկահերը մաղթելով նորանոր յաջողութիւններ: Նշենք նաեւ որ ան այս շրջանակի միաժամանակ կը գլխավորէ «Հայնաճար» Վարչութիւնը: «Ժամանակ»

Հնչեակի մը Հետքերով (1)

ԱՐՆԵՆԱԿ ԵՂԻԱՅԵԱՆ

1833-ին Փարիզի մէջ լոյս կը տեսնէր բանաստեղծութիւններու փունջ մը, որ կը կոչուէր Mes heures perdues "Կորսուած ժամերս", հեղինակութեամբ Felix Arvers-ի (ստորեւ նկարը) "Ֆելիքս Աւվեր" (1806-1850): Ասոնք քնարերգական բնոյթի ոտանաւորներ էին՝ յագեցած վիպապաշտական "romantique" դպրոցի բոլոր յատկանիշերով:

Որոնց մէկը՝ հնչեակ մը, կը կրէր L'Amour caché "Պահուած սէր" խորագիրը, որ պէտք է հասկնալ «գաղտնի»: Գրութեան կցուած էր լուսաբանական կարճ նշում մը՝ «խտալերէնէ քաղեալ», այլ խօսքով՝ «հիմնուած՝ խտալական գրականութեան մէկ նմուշին վրայ», ուրեմն՝ ոչ-անձնական ներշնչումի արտադրութիւն:

Ինչպէս կը նկատենք, բանաստեղծը ամէն ճիգ կը թափէր, որ ընթերցողը որեւէ կապ չտեսնէր իր եւ գրութեան միջեւ:

Իսկ ի՞նչ էր անոր բովանդակութիւնը:

Ան կը խօսէր իր մասին կայծակնային սիրոյ մը, որ դատապարտուած էր անպատասխան մնալու, քանի ինչորոշ առարկան ամուսնացեալ երիտասարդուհի մըն էր, որ կարողալով այս հնչեակը «ինքնիրեն հարց պիտի տար, թէ "ո՞վ է այս կինը", - ու ոչինչ գուշակէր»:

Ստորեւ այդ հնչեակի բնագիրը. անգլերէն թարգմանութիւնը իմ համադրութիւնս է, իսկ հայերէն թարգմանութիւնը՝ Մեսրոպ Նուպարեանինն է (1912). այս վերջինին վրայ թեթեւ միջամատուցութիւններ կատարած եմ՝ թարմացնելով կարգ մը հնացած բառեր ու ոճեր, որոնք

Mon âme a son secret, ma vie a son mystère, Un amour éternel en un moment conçu: Le mal est sans espoir, aussi j'ai dû le taire, Et celle qui l'a fait n'en a jamais rien su.	My soul has its secret, my life its mystery, An eternal love conceived in a moment: Hopeless is the scourge, yet I must keep silent, And she who caused this love was unaware of it.
Hélas! j'aurai passé près d'elle inaperçu, Toujours à ses côtés, et pourtant solitaire, Et j'aurai jusqu'au bout fait mon temps sur la terre, N'osant rien demander et n'ayant rien reçu.	Alas! Unperceived I would have past by her, Always at her side and yet always lonely, Unto the end will I linger on this earth, Daring to ask naught and having naught received.
Pour elle, quoique Dieu l'ait faite douce et tendre, Elle suit son chemin, distraite et sans entendre Ce murmure d'amour élevé sur ses pas.	Though God created her gentle and gracious, She follows her way heedless and unconscious Of this love murmur that her steps arise.
À l'austère devoir, pieusement fidèle, Elle dira, lisant ces vers tout remplis d'elle: «Quelle est donc cette femme?» et ne comprendra pas.	Piously faithful to her austere duty (2) She'll say while reading these lines full of her: Who might this woman be ?" and will guess never.

արեւմտահայերէնին յատուկ էին թարգմանիչի օրերուն: Կեանքս գաղտնիք մ'ունի, խորհուրդ մը՝ հոգիս, Սէր մը **անանց**(2), որ **յեղակարծ**(3) գերեց զիս. Անյոյս է ցաւս, այլեւ պարտիմ քողարկել, Եւ կիճը, որ յարոյց զայն, չհասկցաւ բնաւ զիս:

Աւա՛ղ, քովէն կ'անցնիմ գերդ անցնար խլեակ,
Յաւէտ իրեն կողքիմ, բայց եւ միս-միճակ,
Չեռնունայն պիտ' ապրիմ կեանքս այս **անծկայրեաց**(4)
Չխնդրելով ոչինչ, ու ոչինչ ստացած:

Թեպէտ հեզ ու բարի յօրինեց զինք Աստուած,
Ան ճամբան **թարթափուն**(5) պիտ'քալէ չլսած
Չէզ մընունջն այս անբախտ սիրոյ մը անծկազիմ,
Որ հեծեծուն կ'ուղղեմ անցած միջոցիմ:

Ամուսնական լուծիմ համակ նուիրուած՝
Կարդալով տողերն այս, որ ի՛նք է՝ ներշնչած,
Հարցնէ. »Ո՞վ է կինն այս, որ այնքան սիրէ մա՛ւ,-
Ու մորմոքիս անլուր՝ ոչինչ պիտ'գիտնայ:

***

Ուրեմն Աւվեր այս քերթուածը կը հրատարակէր 27 տարեկանին եւ այն օրէն կը սկսէր անոր հուշակը, որ կլանեց նախ ամբողջ Ֆրանսան ու անոր կից ու գուգահեռ քիչ մը ամբողջ Եւրոպան եւ աւելի հեռուները: Անոր առթած գեղարուեստական վայելքին կը գուգորդուէր այն անյաղթահարելի հետաքրքրութիւնը եւս, թէ ո՞վ կրնար ըլլալ քերթուածին հերոսուհին. քիչ մը ամէն ոք համոզուած էր, որ կեղծ էր անոր վերագրուած «խտալերէնէ քաղեալ» նշումը, որ ճշմարտութիւնը ծածկելու կը ծառայէր միայն: Եւ թափ կը տրուէր ամէն երեւակալութեան, փորձ կ'ըլլար յայտնաբերելու այն օրերուն կամ տարիներուն փարիզեան ծանօթ շրջանակները յաճախողներուն մէջ յարմարագոյնը, որուն տուեալները կրնային պատշաճիլ ու համապատասխանել հնչեակի այն հերոսուհիին, որ անպատասխան ձգած էր բանաստեղծին «յեղակարծ սէրը»:

Եւ կը տողանցէին այլազան անուններ, որոնք զիրար կը հրմշտկէին ու այնպէս ալ վերջնական համախոհութիւն չգտնելով՝ կ'անհետանային՝ նորանոր անուններու գիջելով իրենց տեղը:

Այդ տարիներուն Աւվեր փարիզեան հրապարակը կը լեցնէր մեծ ժողովրդականութիւն գտած թատերագիրի, բանաստեղծի, այլեւ յաջո-

Հայկուհի Աճեմեան Փաթափութեան

Անցեալ Կիրակի, Մարտի 10-ին, 2024, Սրբոց Ղեւոնդեանց առաջնորդանիստ Մայր Տաճարին մէջ, տեղի ունեցաւ անուանի դաստիարակչուհի հանգուցեալ Հայկուհի Փաթափութեան-Աճեմեանի հոգեհանգստեան պաշտօնը, նախագահութեամբ թեմիս առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի: Այնուհետեւ հոգեճաշ Գալայճեան սրահին մէջ, պատշաճ յայտագրով: Ստորեւ կու տանք հանգուցեալի ամփոփ կենսագրականը:

***
Ծնած է 1932-ին Պէյրութ, կանուխէն փոխադրուած են Կիպրոս, ուր յաճախած է Ազգային Նարեկ նախակրթարանը, որմէ յետոյ՝ Մելգոնեան կրթական բարձրագոյն հաստատութիւնը: Դարձեալ Պէյրութ հաստատուելով նախ Անգլիական Գոլէճը փայլուն յաջողութեամբ աւարտելի վերջը, անցած է Պէյրութի Ամբերիկեան համալսարանը, ուր ստացած է իր Պսակաւոր Պի էՅ-ը Կենսաբանութեան ճիւղին հետեւելով:

1956-ին ամուսնացած է գրող Սարգիս Փաթափութեան վահագնին հետ ունենալով 3 զաւակներ՝ Հուրին (ճարտարապետ), Արան (Համակարգչային գիտութեան դոկտոր ու բազմազրկատարար) եւ Արտեմը (ապագայ Նոպելեան մրցանակի դափնեկիր): Զաւակներուն բարձր դաստիարակման հիմնմտարման մէջ ան մեծագոյն դերը ունեցած է, ինչպէս նաեւ իր ուսուցչական երկար տարիներու առաքելութեամբ պատրաստած է հարիւրաւոր պատանի տղաք ու աղջիկներ անոնց ջամբելով գիտութեան սէրն ու մանաւանդ հայրենասիրութեան ոգին, Դարուհի Յակոբեան բարձրագոյն վարժարանէն ներս, ինչպէս նաեւ պատերազմի դժուարին օրերուն իսկ, նուիրումով ու քաջաբար վարած է ՀԲԸՄ-ի Տէմիրճեան վարժարանին տնօրէնութիւնը:

1986-ին ընտանիքով հաստատուելով Լոս Անճելոս, տասը տարիներ պաշտօնավարած է Արշակ Տիգրանեան վարժարանէն ներս, դասաւանդելով կենսաբանութեան եւ գիտութեան դասեր: Ան ոչ միայն գիտութեան նախընտրութիւնը որդեգրած է, այլապէս ալ սիրած է երաժշտութիւնը, արուեստները եւ մանաւանդ ընտիր գրականութիւնը եւ մեծագոյն քաջալերած ու նեցուկ կանգնած է իր ամուսինին, դառնալով անոր գրութիւններուն առաջին ընթերցողն ու խորհրդատուն: Որպէս անսակարկ հայրենասէր ան ուսման հետ նաեւ հայրենասիրութիւն ներարկած է իր բազմահարիւր աշակերտներու հոգիներէն ներս ինչպէս նաեւ մսարդասիրութիւն:

Պակ, սիրուած դերասանի ու կենցաղասէր dandy -ի նիստուկացով ու յաճախումներով:

Սակայն երկար չի տեւեր այս բոլորը. ան երիտասարդ կը մեռնի ոսկրածուծային հիւանդութեան մը պատճառով՝ 1850-ին, գրեթէ ամբողջութեամբ մոռցուած. ետին կը ձգէ մէկ գլուխ գործոց՝ իր հնչեակը, եւ անոր ակնարկած կնոջ անլոյծ մնացած առեղծուածը:

Թաղուեցաւ Cazy-Yonne-ի մէջ, Փարիզէն 150 քմ. հարաւ նահանգ մը, հօրենական գերեզմանին մէջ, մօրը շիրիմին կից:

Շիրմաքարին վրայ կը կարդանք՝
«Թող մոռնան զիս, եւ աշխարհը թող յիշէ ինձմէ միայն
«Կորսուած ժամերս»-ի երգերը»:

Իսկ ես կը մտածեմ, թէ որքան աւելի պիտի յարմարէր անոր վրայ գրուած տեսնել տարաբախտ Թեքէեանի քառեակը.

Ես սիրեցի, բայց ոչ ոք
Սիրածներէս գիտցաւ, թէ
Չիմքը որքա՛ն սիրեցի,
-Ո՞վ կարդալ սիրտը զիտե...

1 - Հնչեակը 14 տողանի ոտանաւոր է, որ կը բաղկանայ երկու քառատողերէ եւ երկու եռատողերէ: Չայն առաջին կիրարկողը եղած է իտալացի Giacomo da Lentini-ն (ժգ. դար): Անոր մեծ վարպետները եղած են Պետրարքն ու Ենթապիրը: Սեր մէջ զայն յաջողապէս մշակած է Վահան Թեքէեանը:

- 2 - Բնագիրին մէջ՝ յալիտեմական է՝ nternel:
- 3 - Անակնկալ, յանկարծական
- 4 - Կարօտակէզ
- 5 - Անուշադիր, երագկոտ

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
(200 ՀՈԳԻ ԸԱՍԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
ԸՆՈԱՉԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ՄԱՐԱԶԴ

ԴԱԻԻԹ ԱԻԵՏԻՍ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ
(Հոկտեմբեր 23, 1952-փետրուար 17, 2024)

Խոր ցաւով կը գուժենք մեր սիրելի եղբոր, հօրեղբոր, մօրեղբոր եւ հարազատին՝ ԴԱԻԻԹ ԱԻԵՏԻՍ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆի անակնկալ մահը, որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 17 Մարտ, 2024ին: Յուղարկաւորութեան եկեղեցւոյ կարգը տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ 23 Մարտ, 2024ին, առաւօտեան ժամը 9:00-ին, Hollywood Hills, Forest Lawn գերեզմանատան կարմիր եկեղեցւոյ մէջ, 6300 Forest Lawn Drive, Los Angeles, CA:

- Սգակիրներ՝
Տէր եւ Տիկ. Վազգէն եւ Մարալ Աւետիեաններ եւ զաւակները՝ Յարութ եւ Կարէն
Տէր եւ Տիկ. Օննիկ եւ Մարալ Կիւլեզեաններ եւ զաւակները՝ Սթիւնէ եւ Արա:

ՀՈԳԵՅԱՆԳԻՍ

Հանգուցեալ ՅԱԿՈԲ ԽՊՈՅԵԱՆԻ հոգւոյն համար Կիրակի, 17 Մարտ, 2024-ին, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ 2215 East Colorado Blvd, Pasadena CA 91107, յաւարտ Սուրբ Պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի:

- Սգակիրներ՝
Տիկ. Անահիտ Խաչոյեան
Ջաւահիր՝ Տէր եւ Տիկ. Վիգէն եւ Անժելա Խաչոյեան եւ զաւակները
Դուստրը՝ Տէր եւ Տիկ. Սեւան եւ Շողիկ Եազրճեան եւ զաւակները
Դուստրը՝ Տէր եւ Տիկ. Սագօ եւ Նորա Աջապահեան եւ զաւակները
Տիկ. Մայրանուշ Սողոմոնեան եւ զաւակը
Երէցկին Արաքսի Թաթուլեան եւ զաւակները
Եղբայրը՝ Տէր եւ Տիկ. Յովսէփ եւ Սիլվա Խաչոյեան եւ զաւակները
(Դամասկոս
եւ համայն Խաչոյեան, Եազրճեան, Աջապահեան, Թաթուլեան, ձէրէճեան, Գօփուշեան եւ Տէմիրճեան ընտանիքները:

ՀՈԳԵՅԱՆԳԻՍ

Հանգուցեալ ԵՐՈՒԱՆԻ ՊԱՆԵԱՆԻ մահուան առաջին տարեկիցին առթիւ Կիրակի, 17 Մարտ, 2024-ին, Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ 2215 East Colorado Blvd, Pasadena CA 91107, յաւարտ Սուրբ Պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի:

- Սգակիրներ՝
Ջաւահիր՝ Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Մելինէ Պալեաններ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հանգուցեալ ԳԵՈՐԳ ԹԱՆՈՒԳՃԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով փոխան ծաղկեպսակի «Մասիս» շաբաթաթերթին տեղի ունեցան հետեւեալ նուիրատուութիւնները.-

- Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Լուսին Պոյաճեան \$300
Տէր եւ Տիկ. Յակոբ եւ Նայիրի Գոգեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Վազգէն եւ Հակօ Գալթաճեան \$200
Տէր եւ Տիկ. Կարօ եւ Անի Պէքարեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Կարինէ Տէփոյեան \$100
Տիար Օննիկ Հաւունճեան \$200
Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Աճէմեան \$100
Տիար Ստեփան Չարըզեան \$100
Տիկ. Սեդա Պաւլոյեան \$40
Տիկ. Եւգինէ Հաճիօղլու \$30
Տէր եւ Տիկ. Մարտո Մուրատեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Գալուստ եւ Լենա Տէրտէրեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Վազգէն եւ Քնար Պողարեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Սարգիս Գալթաճեան \$100 (Գանատա)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հանգուցեալ ԳԵՈՐԳ ԹԱՆՈՒԳՃԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով փոխան ծաղկեպսակի Հ.Մ.Մ.-ին եղան հետեւեալ նուիրատուութիւնները.-

- Տէր եւ Տիկ. Ժիրայր եւ Սիւզան Պոյաճեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Սեդրաք եւ Ալին Աճէմեան \$200
Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր եւ Արուսեակ Գրիգորեան \$100
Տիար Սագօ Գալթաճեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Տիրան եւ Մարգրիտ ձերեճեան \$200
Տէր եւ Տիկ. Գալուստ եւ Լենա Տէրտէրեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Յովիկ եւ Սեդա Ռօզեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Կարինէ Գոճապապեան \$100
Տիկ. Յասմիկ Քէօշկերեան \$100
Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Ռոզին Տէր Դաւիթեան \$100

ՅԱԲԱԿՅԱԿԱՆ

ԱՐՄԻԿ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր եւ Արուսեակ Գրիգորեան իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսնոյն՝ Տիար Աւօ Մարգարեանին եւ եղբոր Տէր եւ Տիկ. Վարդան Գոճապապեանին եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն:

Առ այդ փոխան ծաղկեպսակի \$100 կը նուիրեն «Մասիս» շաբաթաթերթին:

ՅԱԲԱԿՅԱԿԱՆ

ԱՐՄԻԿ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Կարինէ Տէփոյեան իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսնոյն՝ Տիար Աւօ Մարգարեանին եւ եղբոր Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Կարինէ Գոճապապեաններուն եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն:

Առ այդ փոխան ծաղկեպսակի \$100 կը նուիրեն «Մասիս» շաբաթաթերթին:

ՅԱԲԱԿՅԱԿԱՆ

ԱՐՄԻԿ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Լուսին Պոյաճեան իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսնոյն՝ Տիար Աւօ Մարգարեանին եւ եղբոր Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Կարինէ Գոճապապեաններուն եւ համայն ընտանեկան պարագաներուն:

Առ այդ փոխան ծաղկեպսակի \$200 կը նուիրեն «Մասիս» շաբաթաթերթին:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՆ

Name: -----
Address: -----
City: ----- State:----- Zip Code:-----
Country: -----
Tel:-----
Email:-----

«Արսենալ» Պարտութեան Սատնեց «Պրենսֆորտին» Եւ Բարձրացաւ Առաջին Տեղ

Անգլիոյ առաջնութեան 28-րդ հանգրուանին փոխախօյեան «Արսենալ» ընդունեց «Պրենսֆորտին» եւ պարտութեան մատնեց զայն 2:1 արդիւնքով: «Արսենալը» 64 կէտով բարձրացաւ առաջին տեղ:

«Լիվերփուլ» Ու «Մանչըսթըր Սիթի» Հաւասար

Անգլիոյ առաջնութեան 28-րդ հանգրուանին «Լիվերփուլ» ընդունեց փոխախօյեան «Մանչըսթըր Սիթիին»: Խաղը աւարտեցաւ հաւասար արդիւնքով՝ 1:1:

23-րդ վայրկեանին «Մանչըսթըր Սիթի» անգլիացի պաշտպան ձոն Սթօնզը բացաւ խաղի հաշիւը: 50-րդ վայրկեանին 11-մեթրանոցէն հաւասարութիւնը վերականգնեց արժենթինացի կիսապաշտպան Ալեքսիս Մաք Ալիսթըրը:

«Լիվերփուլ» 64 կէտով երկրորդն է, նոյնքան կէտ ունի նաեւ առաջատար «Արսենալը»: «Մանչըսթըր Սիթիին» երրորդն է՝ 63 կէտ:

«Մանչըսթըր Եունայթըտ» Պարտութեան Սատնեց «Էվերթոնին»

Անգլիոյ Փրեմիեր Լիգայի առաջնութեան 28-րդ հանգրուանին «Մանչըսթըր Եունայթըտ» իր «Օլտ Թրաֆորտ» դաշտին վրայ ընդունեց Լիվերփուլ քաղաքի «Էվերթոնին» եւ յաղթեց 2:0 արդիւնքով:

Երկու կողմերն ալ դաշտի տէրերը նշանակեցին 11-մեթրանոցէն: «Մանչըսթըր Եունայթըտ» 47 կէտով 6-րդ տեղն է, «Էվերթոն» 16-րդն է՝ 25 կէտ:

ՊՍԺ-ն Չկարողացաւ Յաղթել Իր Դաշտին Վրայ

Ֆրանսայի առաջնութեան 25-րդ հանգրուանին փոխախօյեան ՊՍԺ-ն ընդունեց «Ռեյմսին»: Խաղը աւարտեցաւ հաւասար՝ 2:2 արդիւնքով:

ՊՍԺ-ն 56 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը եւ 10 կէտ առաջ է երկրորդ տեղը գտնուող «Քրեստէն»: «Ռեյմսը» 9-րդն է՝ 35 կէտ:

«Ռեալը» Յաղթեց՝ 4:0

Club	MP	W	D	L	GF	GA	GD	Pts	Last 5
1 Real Madrid	28	21	6	1	60	18	42	69	✓✓✓✓✓
2 Girona	28	19	5	4	59	33	26	62	✓✓✓✓✗
3 Barcelona	28	18	7	3	57	34	23	61	✓✓✓✓✓
4 Atlético Madrid	28	17	4	7	54	31	23	55	✗✓✓✓✓
5 Athletic Club	28	15	8	5	48	26	22	53	✓✓✓✓✓
6 Real Sociedad	28	11	10	7	40	31	9	43	✓✓✓✓✓

Սպանիոյ առաջնութեան 28-րդ հանգրուանին առաջատար «Ռեալը» Մատրիտի մէջ հիւրընկալեց Վիգոյի «Սելտային» եւ յաղթեց 4:0 արդիւնքով:

«Ռեալը» 69 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը եւ 7 կէտ առաջ է երկրորդ տեղը գտնուող «ժիրոնայէն»:

«Պարսելլոնան» Յաղթեց Եւ Բարձրացաւ Երկրորդ Տեղ

Սպանիոյ առաջնութեան 28-րդ հանգրուանին փոխախօյեան «Պարսելլոնան» իր դաշտին վրայ մրցեցաւ «Մալորկայի» հետ: Սպանացի Չաւիի գլխաւորած խումբը յաղթեց նուազագոյն արդիւնքով:

73-րդ վայրկեանին լեհ յարձակող Ռոբերտ Լեանտովսկիի փոխանցումէն յետոյ աչքի ինկաւ 16-ամեայ սպանացի յարձակող Լամին Եամարը:

«Պարսելլոնան» 61 կէտով բարձրացաւ երկրորդ տեղ եւ 2 կէտ առաջ է երրորդ տեղ նահանջած «ժիրոնայէն»:

«Ինթեր» Սիւանը Յաղթեց «Պոլոնիային» Եւ 18 Կէտ Առաջ Է «Եուվենթուսէն»

Իտալիոյ առաջնութեան 28-րդ հանգրուանին առաջատար «Ինթերը» հիւրընկալեցաւ «Պոլոնիայէն» եւ առաւելութեան հասաւ նուազագոյն արդիւնքով:

Միակ կողմ 37-րդ վայրկեանին նշանակեց գերմանացի պաշտպան Եան Պիսեկը:

Հայաստանի հաւաքականի նախկին աւագ, կիսապաշտպան Հենրիխ Մխիթարեանն «Ինթերի» հիմնական կազմին մէջ էր եւ փոխարինուեցաւ 61-րդ վայրկեանին:

«Ինթեր» 75 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը եւ 18 կէտ առաջ է երկրորդ տեղը գտնուող Թուրինի «Եուվենթուսէն», որ մէկ հանդիպում նուազ կատարած է:

«Լեւերքուսըն» Յաղթեց Եւ 10 Կէտ Կը Գերազանցէ «Պայրըն Միւնիխին»

Club	MP	W	D	L	GF	GA	GD	Pts	Last 5
1 Leverkusen	25	21	4	0	63	16	47	67	✓✓✓✓✓
2 Bayern	25	18	3	4	73	29	44	57	✓✓✓✓✗
3 VfB Stuttgart	25	17	2	6	57	31	26	53	✓✓✓✓✓
4 Dortmund	25	13	8	4	50	31	19	47	✓✓✓✗✓
5 RB Leipzig	25	14	4	7	55	31	24	46	✓✓✓✓✓

Գերմանիոյի առաջնութեան 25-րդ հանգրուանին առաջատար «Լեւերքուսըն» ընդունեց «Ուլֆսպըրկին» եւ յաղթանակի հասաւ 2:0 արդիւնքով:

«Լեւերքուսըն» 67 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը եւ 10 կէտ առաջ է երկրորդ տեղը գտնուող փոխախօյեան «Պայրըն Միւնիխին»:

«Ինթեր Մայամին» Պարտուեցաւ Առանց Մեսիի

Ֆուտպոլի հիւսիսամերիկեան ՄԼՍ-ի կանոնաւոր առաջնութեան «Ինթեր Մայամին» ֆորթ Լոտըրտէյլի մէջ ընդունեց գանատական «Մոնրէալին» եւ պարտութիւն կրեց 2:3 արդիւնքով:

Աշխարհի փոխախօյեան Արժանթինի հաւաքականի յարձակող Լիոնել Մեսին չի մասնակցեցաւ խաղին: Ուրուկուացի յարձակող Լուիս Սուարեսը «Ինթեր Մայամի» պահեստայիններու մէջ էր եւ դաշտ մտաւ 77-րդ վայրկեանին:

«Ինթեր Մայամին» առաջին պարտութիւնը կրեց ընթացիկ առաջնութեան երկու յաղթանակ եւ մէկ հաւասար արդիւնքով խաղերէն յետոյ:

Անգլիոյ Փրեմիեր Լիգայի Սպանիոյ Լա Լիգայի Սպանացի Չաւիի Կազմը

Մատրիտի «Ռեալը» իտալացի գլխաւոր մարզիչ Կառլո Անչելոտին համեմատած է անգլիական Փրեմիեր Լիգայի եւ սպանական Լա Լիգայի:

«Լա Լիգայի կը տարբերի Փրեմիեր Լիգայէն: Անտեղ աւելի բարձր է լարուածութիւնը, բայց մարտավարութեան մակարդակով Լա Լիգայի շատ աւելի լաւն է: Եթէ խօսինք լարուածութեան եւ եւ արագութեան մասին, հնարաւոր է, որ Փրեմիեր Լիգայի մէջ այդ ամէնը աւելի շատ է, բայց Լա Լիգայի խումբերը աւելի բարձր տակտիկական որակներ ունին»,- Անչելոտին խօսքը կը մէջբերէ «Ռեալը» կայքը:

Անչելոտին մարզչական կեանքի ընթացքին գլխաւորած է նաեւ անգլիական «Չելսին» ու «Էվերթոնը»: